

**PAJUSI, PUURMANI JA PÕLTSAMAA VALLA
ÜHINE JÄÄTMEKAVA
2016-2021**

**Tellija: Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa Vallavalitsus
Koostaja: MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus**

2015

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	3
1 PAJUSI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	5
1.1 Asukoht	5
1.2 Rahvastik ja elamumajandus	5
1.3 Ettevõtlus.....	5
2 PUURMANI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	6
2.1 Asukoht	6
2.2 Rahvastik ja elamumajandus	6
2.3 Ettevõtlus.....	6
3 PÕLTSAMAA VALLA ÜLDISELOOMUSTUS	7
3.1 Asukoht	7
3.2 Rahvastik ja elamumajandus	7
3.3 Ettevõtlus.....	8
4 JÄÄTMEMAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED.....	8
4.1 Euroopa Liidu õigusaktid.....	8
4.2 Eesti õigusaktid.....	9
4.3 Strateegilised dokumendid	9
4.4 Omavalitsuse tasand	10
4.5 Ettevõtte tasand.....	11
4.6 Kodumajapidamine.....	11
5 PIIRKONNA JÄÄTMEHOOLDUSE OLULISEMAD TEGEVUSED 2010-2014.....	11
6 PIIRKONNA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE.....	13
6.1 Korraldatud jäätmevedu	13
6.2 Jäätmevaldajate register	14
6.3 Jäätmekäitluskohad	15
6.4 Pajusi valla jäätmehoolduse iseloomustus	19
6.4.1 Olmejäätmed.....	19
6.4.2 Segaolmejäätmed	20
6.4.2.1 Segaolmejäätmete koostis.....	20
6.5 Puurmani valla jäätmehoolduse iseloomustus.....	21
6.5.1 Olmejäätmed.....	21
6.5.2 Segaolmejäätmed	22
6.5.2.1 Segaolmejäätmete koostis.....	23
6.6 Põltsamaa valla jäätmehoolduse iseloomustus.....	24
6.6.1 Olmejäätmed.....	24
6.6.2 Segaolmejäätmed	25
6.6.2.1 Segaolmejäätmete koostis.....	26
6.7 Pakendijäätmed.....	28
6.8 Biolagunevad jäätmed.....	34
6.9 Ohtlikud jäätmed	36
6.10 Suurjäätmed.....	38
6.11 Ehitus- ja lammutusjäätmed	38
6.12 Probleemtoodete jäätmed	40
7 JÄÄTMEKÄITLUSE VÄLTIMINE.....	42
8 KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE.....	43
8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine	43
8.2 Järelevalve	43
9 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE	44

10 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE.....	46
11 JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID	47
12 EESMÄRKIDE REALISEERIMINE	50
12.1 Jäätmehoolduseeskiri	50
12.2 Põltsamaa piirkonna omavalitsuste ülesanded	50
12.3 MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus ülesanded	50
LISA 1 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS	52

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmekava 2016-2021 on omavalitsuste jäätmekäitlust korraldav ja suunav dokument, mille eesmärk on määrata jäätmekäitluse arengusuunad, tegevused ja meetmed aastani 2021. Jäätmekava hõlmab jäätmemajanduse olukorra kirjeldust ning ülevaadet jäätmemajandusega seotud probleemidest. Jäätmekava püstitab jäätmehoolduse eesmärgid aastateks 2016-2021 ja toob välja eesmärkide elluviimise tegevuskava ning investeeeringuvajaduse jäätmemajanduse arendamiseks.

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vallad on omavahel tihedalt seotud nii hetkel toimiva jäätmehoolduse kui ka teiste eluvaldkondade osas. Valdade vahel toimub tööjõu liikumine, piirkonna koolides õpib naaberomavalitsuste lapsi, samuti ületavad ettevõtete tegevuspiirid valdade halduspiire. Jäätmehoolduse edasist arengut silmas pidades, moodustavad uue jäätmeseaduse mõistes eeltoodud omavalitsused kokku nii territoriaalselt kui ka elanike arvult, optimaalse suurusega korraldatud olmejäätmeveo piirkonna. Samuti on koostöös ehitatud Põltsamaa piirkonna jäätmejaam, mis teenindab kõiki piirkonna elanikke. Lähtudes eeltoodust, otsustasid Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vald koostada ühise jäätmekava, mis on eelnimetatud valdade arengukavade lahutamatu osa.

Jäätmekava eesmärkide seadmisel on lähtutud Riigi jäätmekavas 2014-2020 seatud eesmärkidest ja sihtarvudest ning jäätmeseaduse § 39, 42 ja § 43 lõikest 1.

Käesoleva jäätmekava põhieesmärgiks on jäätmehoolduse arendamine, kavandamine ja korraldamine omavalitsuse tasandil, järgides seejuures säästva tootmise ja tarbimise põhimõtteid.

Jäätmekava sisaldab järgmisi teemasid:

- 1) jäätmehoolduse olemasoleva olukorra kirjeldust;
- 2) jäätmehoolduse arengu ülevaadet 2010-2014, jäätmehoolduse käitlus ja jäätmetekke prognoosi;
- 3) jäätmetekke vältimist;
- 4) korraldatud jäätmevedu;
- 5) jäätmekava rakendamise mõju keskkonnale;
- 6) jäätmehoolduse planeeritavat rahastamist;
- 7) jäätmehoolduse eesmäärke ja tegevusi.

Ühise jäätmekava koostamisel on lähtutud järgmistest olulistest põhimõtetest: jäätmehierarhia järgimise põhimõte (vältida jäätmeteket nii palju kui võimalik, toetada korduskasutust, võtta jäätmeid ringlusesse ja taaskasutada muul viisil ning ladestada prügilasse võimalikult vähe jäätmeid), saastaja maksab põhimõte, laiendatud tootjavastutuse põhimõte, iseseisvuse ja läheduse põhimõte.

1 PAJUSI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

1.1 Asukoht

Pajusi vald asub Jõgeva maakonna loodeosas, piirnedes idast Jõgeva valla, lõunast Põltsamaa valla, kagust Puurmani valla ning loodest Järvamaal asuva Koigi ja põhjast Koeru vallaga. Pajusi valla pindala on 232,4 km², millest 32 % on haritavat maad ja 51 % metsamaad. Vallas on 23 küla. Vald jaguneb kahe piirkonna, endiste majandikeskuste vahel Pisisaare-Pajusi piirkond ja Aidu-Vägari piirkond. Valla halduskeskuseks on Kalana küla.

1.2 Rahvastik ja elamumajandus

01.jaanuari 2015.a seisuga elas vallas 1291 elanikku. Rahvastiku tihedus on 5,0 inimest/km². Rahvastiku jaotus protsentides on mehi 47% ja naisi 53%.

Tabel 1. Pajusi valla majapidamiste loend ja elanike arv asulate kaupa 2015.a. seisuga.

Asula nimetus	Eramud	Kortermajad		Elanike arv asulas kokku
	Eramute arv	3-12 krt maja	12-28 krt maja	
Aidu küla	34	1		83
Aristvere küla	17	1		45
Kaave küla	14			27
Kalana küla	14	5		97
Kauru küla	11			16
Kose küla	12			36
Kõpu küla	22			44
Kõrkküla	11			19
Lahavere küla	31	5		76
Loopre küla	8	1		23
Luige küla	21			25
Mõisaküla	12			17
Mõrtsi küla	5			17
Nurga küla	21	1		28
Pajusi küla	43	1		102
Pisisaare küla	31	6	5	300
Sopimetsa küla	11			17
Tapiku küla	18	1		23
Tõivere küla	9			22
Uuevälja küla	21			30
Vorsti küla	12			17
Vägari küla	24	4	4	181
Väljataguse küla	10			21
Kokku	412	26	9	1291

1.3 Ettevõtlus

Valla majanduse elujõulisus sõltub siin paiknevate ettevõtete konkurentsivõimest ja majanduse mitmekesisusest. Ettevõtete rohkus ja hästitasuvate töökohtade olemasolu vallas tagab inimeste sissetulekud ja seeläbi ka suurema valla eelarve. Ettevõtluse madala taseme

ühiks põhjuseks on sissetulekute ja seega ka vaba kapitali vähesus. Madalate sissetulekute üheks põhjuseks on jälle uusettevõtluse vähene tulemuslikkus.

2014.a seisuga oli vallas registreeritud 3 aktsiaseltsi, 29 osäühingut, 1 tulundusühistu, 1 täisühing, 2 usaldusühingut, ning 95 füüsilisest isikust ettevõtjat.

2 PUURMANI VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

2.1 Asukoht

Puurmani vald asub Jõgeva maakonna edelaosas. Vald piirneb lõunast Tartu maakonna Laeva vallaga, põhjast ja läänest Jõgeva maakonna Põltsamaa vallaga ja idast Jõgeva, Palamuse ja Tabivere valdadega. Puurmani valla pindala on 292,7 km², vallas on üks alevik ja 12 küla. Valla halduskeskuseks on Puurmani alevik, mis asub maakonnakeskusest Jõgeva linnast 23 km, Tartust 38 km, Põltsamaalt 20 km ja Tallinnast 150 km kaugusel. Riigimaanteedest läbivad valda Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Puurmani-Voldi-Uhmardu maantee.

2.2 Rahvastik ja elamumajandus

01. septembri 2015.a seisuga elas vallas 1544 elanikku. Rahvastiku tihedus on 5,2 inimest/km². Rahvastiku jaotus protsentides on mehi 45% ja naisi 55%.

Tabel 2. *Puurmani valla majapidamiste loend ja elanike arv asulate kaupa 2015.a. seisuga.*

Asula nimetus	Eramud	Kortermajad		Elanike arv asulas kokku
	Eramute arv	3-12 krt maja	12-28 krt maja	
Puurmani alevik	72	13	7	527
Altnurga küla	26			73
Jürikäla	25	1		68
Kirikuvalla küla	16			38
Kursi küla	17	1		56
Laasme küla	33	2		73
Pikknurme küla	58	3		161
Tammiku küla	38			66
Tõrve küla	32	1		63
Jõune küla	24			49
Pööra küla	34			109
Saduküla	15	11	1	180
Härjanurme küla	34			81
Kokku	424	32	8	1544

2.3 Ettevõtlus

Aktiivsemad ettevõtluspiirkonnad on Puurmani alevik ja Saduküla ning olulisemaks ettevõtluse haruks on põllumajandus. Valdav osa alalisest elanikkonnast on hõivatud põllumajanduses. 2000. aasta andmete alusel on Puurmani vallas 6264 ha haritavat maad, 1458 ha looduslikku rohumaad, 13 776 ha metsamaad, 6527 ha muud maad. Suuremateks ettevõteteks kes pakuvad vallaelanikele tööd on Puurmani Põllumajandusühistu 63 inimest ja OÜ Härjanurme Mõis 44 inimesega

Sadukülas. Lisaks on vallas suuremad asutused, Puurmani Gümnaasium. Puurmani lasteaed ja Puurmani vallavalitsus.

3 PÕLTSAMAA VALLA ÜLDISELOOMUSTUS

3.1 Asukoht

Põltsamaa vald asub Kesk-Eestis Jõgeva maakonnas. Vald piirneb Jõgeva maakonna Pajusi ja Puurmani vallaga, Viljandi maakonna Kolga-Jaani ja Kõo vallaga ning Järva maakonna Imavere ja Koigi vallaga. Valla pindala on 416,9 km², vallas on 28 küla ja kaks alevikku. Põltsamaa valla halduskeskus asub Põltsamaa linnas. Tähtsamad valda läbivad maanteed on Tallinn-Tartu-Võru-Luhamaa maantee ja Jõgeva-Põltsamaa, Põltsamaa-Võhma ning Viljandi-Põltsamaa maanteed.

3.2 Rahvastik ja elamumajandus

01.oktoobri 2015.a. seisuga elas vallas 3737 elanikku. Rahvastiku tihedus on 9,0 inimest/km². Rahvastiku jaotus protsentides on mehi 51% ja naisi 49%.

Tabel 3. *Põltsamaa valla majapidamiste loend ja elanike arv asulate kaupa 2015.a. seisuga.*

Asula nimetus	Eramud	Kortermajad		Elanike arv asulas kokku
	Eramute arv	3-12 krt maja	12-28 krt maja	
Adavere alevik	52	10	8	572
Alastvere küla	22	1		41
Annikvere küla	35	1		82
Esku küla	55	4	5	346
Kaavere küla	24			48
Kablaküla	19			34
Kaliküla	25	2		64
Kalme küla	38			96
Kuningamäe küla	27	1		70
Kamari alevik	14	7	2	173
Lebavere küla	14			48
Lustivere küla	65	10	1	363
Mõhküla	36	2		91
Mällikvere küla	83	2		133
Neanurme küla	39	1		101
Nõmavere küla	37			96
Pauastvere küla	49	3		169
Pilu küla	19	3		29
Pudivere küla	23	1		54
Pudu küla	23			60
Puiatu küla	29	1		81
Rõstla küla	29	1		68
Räsna küla	3			8

Sulustvere küla	27	2		72
Tõrenurme küla	22	1		48
Umbusi küla	43	3		83
Vitsjärve küla	16	2		41
Võhmanõmme küla	62	1		175
Võisiku küla	26	5		288
Väike-Kamari küla	58	4	2	203
Kokku	1014	68	18	3737

3.3 Ettevõtlus

Kokku oli Põltsamaa vallas 2013. aasta jaanuri seisuga registreeritud 167 äriühingut, 150 füüsilisest isikust ettevõtjat ning 44 mittetulundusühingut ja 1 sihtasutus. Peamisteks tegevusaladeks on ühendatud taime- ja looma-, teravilja- või põllukultuuride kasvatamine, toorpiima tootmine, jaekaubandus, metsavarumine ja -langetamine.

4 JÄÄTME MAJANDUSE ÕIGUSLIKUD ALUSED

4.1 Euroopa Liidu õigusaktid

Seni on Euroopa Liidu ja ka liikmesriikide jäätmealased õigusaktid põhinenud kahel raamdirektiivil:

- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2006/12/EÜ jäätmete kohta;
- Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 91/689/EMÜ ohtlike jäätmete kohta.

Samas on jõustunud raamdirektiiv – Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, 19. november 2008. Direktiivi eesmärk on edendada jäätmete korduskasutust ja jäätmete ringlusse võtmist, et vähendada prügilates jäätmeid ja neist tekkivaid kasvuhoonegaase.

Pakendi ja pakendisüsteemi õigusaktide aluseks on Euroopa Parlamendi ja Nõukogu direktiiv 94/62/EÜ pakendi ja pakendijäätmete kohta. Direktiivi on hiljem täiendatud (2004/12/EÜ ja 2005/20/EÜ).

Üldised EL jäätmepoliitika eesmärgid ja printsiibid on:

- muuta liidu majandus ressursitõhusaks, keskkonnasäästlikuks ja konkurentsivõimeliseks vähese CO₂-heitega majanduseks;
- esmatähtsad tooted on ökodisainitud eesmärgiga optimeerida ressursside ja materjali tõhusat kasutust ning selle käigus on muu hulgas käsitletud ringlusse võtu võimalust, ringlusse võetavat sisu ja vastupidavust;
- jäätmete muutmine ressursiks, kusjuures aluseks tuleb võtta jäätmehierarhia range kohaldamine ja hõlmata jäätmete eri liike;

- jäätmeid käideldakse turvaliselt ressursina, jäätmete isiku kohta on vähenenud absoluutarvudes, jäätmete energiakasutust on piiratud nii, et see on lubatud ainult ringlusse mittevõetavate materjalide puhul.

4.2 Eesti õigusaktid

Võttes arvesse käesoleva jäätmekava ulatust, siis alamastme õigusaktid põhinevad järgmistel seadustel:

Peamiseks õigusaktiks, mis reguleerib Eesti Vabariigis jäätmetega seonduvat, on jäätmeseadus. Jäätmeseaduses on püstitatud üleriigilised senise jäätmekäitluspraktika piirangud ja jäätmehoolduse arendamise eesmärgid.

Pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteem peab olema kohaliku omavalitsuse tasandil korraldatud selliselt, et saavutatakse pakendiseaduses toodud pakendi ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutuse eesmärgid ja kehtestatud sihtarvud ning jäätmeseaduses sätestatud jäätmekäitluse üldised eesmärgid. Pakendiseadus sätestab pakendile ja pakendi kasutamisele esitatavad üldnõuded, pakendi ja pakendist tekkivate jäätmete vältimise ja vähendamise meetmed, pakendi ja pakendijäätmete taaskasutussüsteemi korralduse ning vastutuse kehtestatud nõuete täitmata jätmise eest.

Pakendiaktsiisi seadusega maksustatakse pakendiaktsiisiga Eestis turule lastud kauba pakend, teisest Euroopa Liidu liikmesriigist soetatud ja imporditud pakend.

Riigi jäätmekava 2014-2020 on kogu jäätmevaldkonda hõlmav arengudokument, milles kirjeldatakse olulisemaid jäätmevaldkonna arengu põhimõtteid ja meetmeid koos ettenähtava tegevusega ning, mis on aluseks ka omavalitsuse jäätmekava koostamisel.

4.3 Strateegilised dokumendid

Keskonnastrateegia aastani 2030 on keskkonnavaldkonna arengustrateegia, mis juhindub Eesti säästva arengu riikliku strateegia "Säästev Eesti 21" põhimõtetest ja on katusstrateegiaks kõikidele keskkonna valdkonna ala-valdkondlikele arengukavadele, mis peavad koostamisel või täiendamisel juhinduma keskkonnastrateegias toodud põhimõtetest. Keskkonna valdkond hõlmab nii sisult, ulatuselt kui ka spetsiifikalt väga erinevaid alavaldkondi, seetõttu on nende sihipärase arengu kavandamiseks vastavate alavaldkondade koostamine vajalik ja põhjendatud ka keskkonnastrateegia kui üldisema raamdokumendi olemasolul.

"Eesti keskkonnastrateegia aastani 2030" eesmärk jäätmevaldkonnas on järgmine: aastal 2030 on tekkivate jäätmete ladestamine vähenenud 30% ning oluliselt on vähendatud tekkivate jäätmete ohtlikkust. Eesmärgiks on määratleda pikaajalised arengusuunad looduskeskkonna hea seisundi hoidmiseks, lähtudes samas keskkonna valdkonna seostest majandus- ja sotsiaalvaldkonnaga ning nende mõjudest ümbritsevale looduskeskkonnale ja inimesele.

Keskonnastrateegia põhimõtted: säästev areng, keskkonnakahjustuste ennetamine ja vältimine, jäätmehoolduse integreerimine teiste eluvaldkondade ja loodusvarade kasutamisega.

Jäätmekäitlusmeetmed võib reastada sellisesse pingeritta:

- jäätmetekke vältimine;
- tekkivate jäätmekoguste ja nende ohtlikkuse vähendamine;
- jäätmete taaskasutamise laiendamine;
- jäätmetest tuleneva keskkonna saastamise vähendamine;
- jäätmete keskkonnaohutu ladestamine.

Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ kohaselt tuleb jätkusuutliku majanduskasvu saavutamiseks jätkata senisest ressursitõhusama, loodussäästlikuma ja konkurentsivõimelisema majandussüsteemi arendamist. Selleks tuleb erilist tähelepanu pöörata roheliste tehnoloogiate arendamisele ka jäätmekäitluses. Kava „Eesti 2020“ järgi on prioriteedid endiselt jäätmetekke vältimine, korduskasutus ja ringlusse võtt.

4.4 Omavalitsuse tasand

Kohalikul tasandil jäätmehoolduse planeerimisel on tähtis määratleda täpselt kohalikule omavalitsusele erinevate jäätmehooldusalaste õigusaktidega antud õigused ning pandud kohustused. Omavalitsuste vahelise koostöö aluseks on ühised eesmärgid ja tegevuskava ning identsed kohalikul tasandil jäätmehooldust reguleerivad õigusaktid.

Üle Eesti ühtselt toimiva jäätmehoolduse ning käitlussüsteemi toimimise eelduseks on kõigi omavalitsuste omavaheline koostöö koostööstruktuuride kaudu. Kohalike omavalitsuste vahelise koostöö eelisteks on majanduslik kasulikkus, sest see võimaldab õigesti dimensioneerida ja paigaldada jäätmekäitlusrajatised (keskkonnajaam, jäätmejaam jms), mille tulemusena on halduskulud madalamad, ühistes veopiirkondades on teenuse hind ühtlane, ühiselt korraldatud taaskasutatavate jäätmete kogumissüsteem on tõhusam.

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vallad on MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus (edaspidi KEJHK) liikmed. KEJHK on loodud omavalitsuste jäätmehooldusalase koostöö edendamiseks, jäätmeseadusega omavalitsustele pandud ülesannete täitmiseks ning ühiselt jäätmehoolduse arendamiseks. Ühing on asutatud 2003. aastal koostöös teiste omavalitsustega Järvamaalt, Raplamaalt, Viljandimaalt, Harjumaalt, Tartumaalt, Pärnumaalt.

Jäätmekäitlusalast tegevust omavalitsustes reguleerivad järgmised õigusaktid:

- Pajusi valla arengukava aastani 2031 (vastu võetud 18.09.2014 määrus nr 7);
- Pajusi valla jäätmehoolduseeskiri (vastu võetud 21.06.2007 määrus nr 29);
- Pajusi valla jäätmevaldajate registri põhimäärus (vastu võetud 24.05.2007 määrus nr 28).

- Puurmani valla arengukava 2013-2025 (vastu võetud 17.10.2013 määrus nr 14);
- Puurmani valla jäätmehoolduseeskiri (vastu võetud 12.05.2011 määrus nr 7);
- Puurmani valla jäätmevaldajate registri põhimäärus (vastu võetud 22.02.2007 määrus nr 7).

- Põltsamaa valla arengukava aastani 2035 (vastu võetud 15.10.2015 määrus nr 17);
- Põltsamaa valla jäätmehoolduseeskiri (vastu võetud 24.01.2008 määrus nr 57);

- Põltsamaa valla jäätmevaldajate registri põhimäärus (vastu võetud 21.02.2007 määrus nr 21).

4.5 Ettevõtte tasand

Ettevõtte tasandil reguleerivad jäätmekäitlust jäätmeluba, jäätmekäitleja registreerimistõend ja ohtlike jäätmete käitluslitsents. Keskkonnakompleksloa puhul ei ole vaja eraldi jäätmeluba, sest kompleksloaga sätestatakse nõuded ka jäätmete käitlemisele.

Kohaliku omavalitsuse üksus võib nõuda oma haldusterritooriumil tegutsevalt isikult, asutuselt ja tootjate ühenduselt jäätmeseaduse § 39 lg 3 vastava jäätmekava koostamist oma kulul ning esitamist, kui see on vajalik kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava koostamiseks või ajakohastamiseks.

4.6 Kodumajapidamine

Kodumajapidamise tasandil on olulised järgmised tegevused: liitumine korraldatud jäätmeveoga, olmejäätmete sortimine tekkekohas, pakendi ja pakendijäätmete eraldi kogumine, ohtlike jäätmete eraldamine ja nende viimine kogumispunkti jm.

Kodumajapidamises tekkinud jäätmete käitlemisel on vaja juhendada valla jäätmehoolduseeskirjast, mis järgib riigi jäätmepoliitika eesmärgi, õigusaktide nõudeid, valla jäätmekava ning kohaliku omavalitsuse või nende ühenduste jäätmealast infrastruktuuri.

5 PIIRKONNA JÄÄTMEHOOLDUSE OLULISEMAD TEGEVUSED 2010-2014

2010. aastal kehtestatud Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmekava määratles järgnevas viieks aastaks jäätmekäitluse arengusuunad ja eesmärgid. Peamine eesmärk oli, et elanike ja ettevõtjate poolt toodetud jäätmete hulk väheneks ning elanike ja ettevõtjate teadlikkus jäätmete kogumise võimalustest ja kohustustest suureneks.

Tabel 4. Ülevaade perioodiks 2010-2014 püstitatud eesmärkide täitmisest

Tegevus	Täitmine	Märkused
<i>Elanikkonna keskkonnateadlikkuse tõstmine ja KOV jäätmehoolduse korraldus</i>		
Infovoldikute koostamine ja levitamine ning jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine	Täidetud	2009 koostatud kompostimise infovoldik; 2010 koostatud ohtlike jäätmete infovoldik; pidev artiklite avaldamine vallalehes.
Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele	Täidetud	Koolides ja lasteaedades on läbi viidud keskkonna-hariduslikku aktiivõpet SA KIK projektide raames.
Jäätmekava uuendamine	Täidetud	2015 alustati uue perioodi 2016-2021 jäätmekava koostamist
Jäätmehoolduse korraldamiseks seadusandlike	Osaliselt	2011 muutis Puurmani vald

aktide ettevalmistamine	täidetud	korraldatud jäätmeveo rakendamise korra jäätmehoolduseeskirja osaks, Pajusi ja Põltsamaa vald jätsid kehtima kaks eraldi määrust.
<i>Ohtlike jäätmete kogumine</i>		
Kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaktsioonide korraldamine	Täidetud	Igal kevadel on toimunud ohtlike jäätmete kogumisringid
Ohtlike jäätmete vastuvõtmine Põltsamaa jäätmejaamas	Täidetud	Ohtlike jäätmeid on võimalik jäätmejaama ära anda viiel päeval nädalas.
Saduküla ohtlike jäätmete kogumiskonteineri soetamine	Täitmata	Otsest vajadust kogumispunkti rajamiseks ei ole tekkinud. Jäätmeid saab üle anda kogumisaktsioonide käigus või viia Puurmani keskkonnajaama.
<i>Muude taaskasutatavate jäätmete kogumine</i>		
Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku optimeerimine	Täidetud	Võrreldes 2010.aastaga on koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega Pajusi vallas jäänud konteinerite arv samaks, Puurmani valda on juurde paigaldatud kaks segapakendikonteinerit ja Põltsamaa valda 3 segapakendi- ja neli vanapaberikonteinerit.
Põltsamaa jäätmejaama kaashaldamine	Täidetud	Jäätmejaama hallatakse koostöös Pajusi ja Põltsamaa valla ning Põltsamaa linnaga. Jaam on avatud viiel päeval nädalas.
<i>Korraldatud olmejäätmevedu</i>		
Segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks korraldatud olmejäätmete konkursi korraldamine	Täidetud	2010 viidi läbi korraldatud jäätmeveo konkurss.
Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmevaldajate registri uuendamine	Täidetud	2012 võeti kasutusele KOVGIS EVALD register.
<i>Prügilate ja ebaseaduslike jäätmeladestuspaikade sulgemine ning järelhooldus</i>		
Omavalitsustes ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine	Täidetud	Ebaseaduslike prügi mahapanekuid on esinenud puhkealadel, bussipeatus-tes, teede kraavides jne, mis on omavalitsuste poolt korrastatud.

6 PIIRKONNA JÄÄTMEKÄITLUSE ÜLEVAADE

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmekava ajakohastamisel on kogutud ja käideldud jäätmeliikide ja koguste hindamise aluseks võetud riikliku jäätmestatistika andmeid ja muid asjakohaseid materjale.

Jäätmekäitluse aruandlus põhineb ettevõtete poolt jäätmeseaduse alusel esitatavatel igaaastastel jäätmearuannetel. Jäätmearuandeid on kohustatud esitama jäätmeluba või komplekslube omavad, samuti jäätmekäitlejatena registreeritud isikud. Tõepärase informatsiooni eelduseks on, et kõik tekkivad jäätmevood fikseeritakse kas tekitajate endi või siis aruandekohuslaste jäätmekäitlejate poolt, kellele jäätmeid käitlemiseks üle antakse. Usaldusväärsete koondandmete saamiseks on esmatähtis korrektses ettevõttesiseses jäätmearuandluse pidamine, mis on jäätmearuandluse aluseks.

Riikliku jäätmestatistika puhul tuleb arvestada, et selles võib esineda ebatäpsusi. Paljud jäätmekäitlejad teenindavad mitut omavalitsust korraga ning jäätmed satuvad jäätmekäitluskohta koos, ilma et oleks täpselt eristatud, kui palju jäätmeid kogutakse Puurmani, Pajusi või Põltsamaa vallast ja kui palju mõnest teisest omavalitsusest. Samuti põhjustab ebatäpsust asjaolu, et ettevõtted ja prügilad on esitanud erinevaid andmeid prügilas vastu võetud jäätmekoguste kohta.

Kohaliku omavalitsuse üksuse jäätmekava on kohaliku omavalitsuse üksuse arengukava osa, mis käsitleb valla jäätmehoolduse arendamist. Seega jäätmekava kui arengudokumendi kohaselt on oluline teada saada koguste suurusjärg iga tekkiva jäätmeliigi kohta, mille alusel saab hinnata kas olemasolevad kogumisvõimalused katavad vajadused või vajab vald täiendavaid investeeringuid teatud jäätmeliikide liigiti kogumise arendamiseks.

Kohaliku omavalitsuse üksus korraldab jäätmete sortimist, sealhulgas liigiti kogumist, et võimaldada nende taaskasutamist võimalikult suures ulatuses. Sortimisel eraldatakse taaskasutatavad jäätmed ning ohtlikud jäätmed ülejäänud jäätmetest, kui see on tehniliselt teostatav ja sellega ei kaasne ülemääraseid kulutusi. Kui see on tehniliselt, keskkonna seisukohast ja majanduslikult teostatav, peab kohaliku omavalitsuse üksus korraldama vähemalt paberi-, papi-, metalli-, plasti- ning klaasijäätmete liigiti kogumise.

6.1 Korraldatud jäätmevedu

Korraldatud jäätmeveoga on piirkonnas hõlmatud segaolmejäätmete kogumine ja vedu. Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vald moodustavad ühtse jäätmeveopiirkonna.

Jäätmeseaduse § 66 ja 67 tähenduses on korraldatud jäätmevedu olmejäätmete kogumine ja vedamine määratud piirkonnast määratud jäätmekäitluskohta või -kohtadesse kohaliku omavalitsuse üksuse valitud ettevõtja poolt. Teenuse osutaja leidmiseks korraldab kohaliku omavalitsuse üksus iseseisvalt või koostöös teiste kohaliku omavalitsuse üksustega teenuste kontsessiooni lähtuvalt riigihangete seaduses sätestatust.

Korraldatud olmejäätmete kogumise ja veo all mõeldakse olmejäätmeveoga haaratud jäätmeliikide laadimist, eelkõige prügi ehk segaolmejäätmete ning nende sortimisjääkide kogumist ja vedu jäätmetekitaja kogutud jäätmemahutitest (-konteineritest) jäätmete

transpordiks mõeldud spetsiaalsele prügiautole ning jäätmete vedamist ja edasist suunamist taaskasutusse või kõrvaldamisele.

Korraldatud jäätmevedu võib hõlmata ka teisi olmejäätmete liike või muid jäätmeid, kui see on vajalik käesoleva seaduse nõuete täitmiseks või seda tingib oluline avalik huvi.

Piirkonna peamiseks korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on kõikide jäätmevaldajate liitmine jäätmekogumissüsteemiga. Sellest tulenevalt on jäätmeveo planeerimisel tähelepanu pööratud kahele aspektile:

- 1) kõigil jäätmetekitajatel peavad olema võimalused anda oma jäätmed üle kogumissüsteemi;
- 2) jäätmete kogumise maksumus peab olema kõigile jäätmetekitajatele võrdne ning sõltuma tekkinud jäätmete kogusest.

Korraldatud olmejäätmevedu korraldatakse järgmiste põhimõtete alusel:

- 1) korraldatud jäätmeveo teenust korraldavad jäätmevaldajatele Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vald koos koostööpartneritega või annavad võimalusel volitused selleks sobivale isikule (volitatud isik hakkab korraldama jäätmevaldajate liitumist korraldatud olmejäätmeveoga);
- 2) jäätmevaldajatelt jäätmete kogumisega ja jäätmete käitluskohta vedamisega tegeleb läbi teenuste kontsessiooni välja valitud jäätmekäitlusettevõtte;
- 3) jäätmevaldaja tasub jäätmekäitlusettevõttele või selleks volitatud isikule jäätmete kogumise ja vedamise eest vastavalt kogutud ja käitluskohta üleantud jäätmekogustele.

Korraldatud jäätmeveo eesmärgiks on liita jäätmeveoga kõik jäätmevaldajad ja jäätmetekitajad, tagada kõikidele jäätmevaldajatele kvaliteetne ning ühtsetel põhimõtetel välja töötatud ja võrdse hinnaga korraldatud olmejäätmete kogumise ja veoteenus.

Korraldatud jäätmeveo eelis on jäätmete optimeeritud ning logistiliselt otstarbekas vedu ning kõikide jäätmetekkekohtade haaramine jäätmeveo süsteemi.

Korraldatud jäätmeveo positiivsed aspektid:

- aitab vältida illegaalset prügistamist;
- jäätmetekitaja maksab oma jäätmete käitlemise eest ja tunnetab seeläbi omavastutust;
- jäätmete kogumine toimub logistiliselt otstarbekamalt;
- parem kontroll jäätmete tekke ja käitlemise üle;
- hõlbustab jäätmete liigitikogumist.

6.2 Jäätmevaldajate register

Jäätmeseaduse alusel peab kohaliku omavalitsuse organ asutama oma määrusega jäätmevaldajate registri ning kehtestama registri pidamise korra. Jäätmevaldajate registri pidamise eesmärgiks on saada ülevaade kõikidest piirkonna jäätmevaldajatest, nendega seotud jäätmetekkekohtadest ja -mahtudest ning tagada ülevaade jäätmete veost.

Jäätmevaldajate registris kajastuvad järgmised andmed:

- 1) jäätmetekkekohad ja jäätmeveokohtadega seotud jäätmevaldajate andmed;
- 2) jäätmetekkekohtade hetkestaatused;
- 3) jäätmeveopiirkond;

- 4) korraldatud jäätmevedu teostava firma andmed;
- 5) päringud ja kaardieristused vastavalt registris fikseeritud andmetele;
- 6) jäätmeveo korraldanud jäätmevedaja poolt esitatud aruandlus jäätmetekkekohale paigaldatud jäätmemahutitest, veo mahtudest ning jäätmevedaja ja jäätmevaldaja esindajate vahel sõlmitud lepingutest;
- 7) jäätmetekkekohtade ja kogumisvahendite asukohad registri kaardiliidesel.

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmevaldajate register on ühishallatav koos teiste KEJHK liikmeskonna omavalitsuste jäätmevaldajate registritega ning ühildatud KEJHK lepinguhaldussüsteemiga. Lepinguhaldussüsteem on jäätmevaldajate registri andmekogu, milles töödeldakse korraldatud jäätmeveoteenuse osutamise seotud andmeid, mis annab ülevaate jäätmevaldajatega sõlmitud lepingutest ja nende täitmisest.

Pajusi valla jäätmevaldajate registri põhjal on vallas 441 jäätmetekkekohta, milles jäätmevaldajate registri 01.06.2015 seisuga vedu toimus ca 69%-l jäätmetekkekohtades.

Puurmani valla jäätmevaldajate registri põhjal on vallas 565 jäätmetekkekohta, milles jäätmevaldajate registri 01.06.2015 seisuga vedu toimus ca 83% jäätmetekkekohtades.

Põltsamaa valla jäätmevaldajate registri põhjal on vallas 1181 jäätmetekkekohta, milles jäätmevaldajate registri 01.06.2015 seisuga vedu toimus ca 93% jäätmetekkekohtades.

6.3 Jäätmekäitluskohad

Jäätmekäitluskohade rajamisel tuleb arvestada nende kaugust olulisematest omavalitsuse territooriumil asuvatest tõmbepunktidest, et ühildada elanike oluliste tegemistega ka sorteeritud jäätmete ära andmine ja vältida selleks lisakulutuste tegemist. Käesoleval ajal on omavalitsustes jäätmete liigiti kogumiseks kasutuses mitmed erinevad jäätmekäitluskohad ja -viisid.

Jäätmeseadusele vastavalt tuleb jäätmete kõrvaldamisel ja segaolmejäätmete taaskasutamisel, läheduse põhimõtet rakendades, vedada jäätmed lähimasse nõuetele vastavasse prügilasse või jäätmejaama, kus toimub edasine jäätmete töötlemine.

Tabel 5. *Jäätmekäitluskohad piirkonnas aastal 2014 (allikas Keskkonnaagentuur)*

Nimetus	Käitaja	Asukoht	Tegevuse liik
Põltsamaa jäätmejaam	AS Epler&Lorenz	Põltsamaa vald Pauastvere küla	Jäätmejaam
Pauastvere jäätmekogumiskoht	Vooremaa Teed	Põltsamaa vald Pauastvere küla	Ümberlaadimisjaam, vaheladu, tavajäätmete käitluskoh
Lustivere seafarm	Kaavere Argo OÜ	Põltsamaa vald Neanurme küla	Muu tegevus
Kuningamäe	Põltsamaa Greid OÜ	Põltsamaa vald	Muu tegevus

(Mäenõlva) pinnasetäitekoht		Kuningamäe küla	
Kuningamäe (Farmi) pinnasetäitekoht	Viraito OÜ	Põltsamaa vald Kuningamäe küla	Muu tegevus
Võhma veisefarm	Võhmanõmme PÜ	Põltsamaa vald Võhmanõmme küla	Muu tegevus
Rõstla sigala	Saimre Seakasvatuse OÜ	Põltsamaa vald Rõstla küla	Muu tegevus
Esku suurfarm	Õnne Piimakarjatalu OÜ	Põltsamaa vald Esku küla	Muu tegevus
Saduküla veisefarm	Härjanurme Mõis	Puurmani vald, Saduküla	Tavajäätmete käitluskoht
Kalana veisefarm, Loopre veisefarm, Mällikvere veisefarm	Pajusi ABF AS	Pajusi vald Pisisaare küla	Muu tegevus

Põltsamaa jäätmejaam

Jäätmejaama asukoht on Põltsamaa vallas ca 1 km kaugusel Põltsamaa linnast, Põltsamaa - Jõgeva mnt ja Tallinn-Tartu-Luhamaa mnt ristumiskoha vahetus läheduses Pauastvere külas. Jäätmejaam on kujunenud oluliseks jäätmehooldussüsteemi osaks, kus piirkonna kohalikud elanikud saavad üle anda sorteeritud jäätmeid. Jäätmejaama ei hakata jäätmeid ladestama ega ole kavandatud rajada ka sorteerimistehast. Taaskasutatavad jäätmed suunatakse ümbertöötlemisse, ladestamisele kuuluvad jäätmed viiakse jäätmejaamast edasi prügilasse.

Jäätmejaamas võetakse vastu järgmisi jäätmeid:

- ohtlike jäätmeid sh eterniiti
- elektri- ja elektroonikaseadmeid
- suurjäätmeid
- ehitusjäätmeid
- vanarehve
- pakendijäätmeid
- vanapaberi ja papijäätmeid
- metallijäätmeid
- penoplasti
- aknaklaasi
- tekstiili ja rõivaesemeid
- biolagunevaid jäätmeid.

Jäätmejaam on päevase valvega piiratud territoorium. Vastuvõetud jäätmed kaalutakse.

Jäätmejaama rajamisel on positiivne mõju, sest see võimaldab kohalikul omavalitsusel täita jäätmeseadusest tulenevat kohustust korraldada jäätmete sortimist ja liigiti kogumist,

vähendades seeläbi jäätmete tekke ja ladestamise negatiivset keskkonnamõju. Jäätmejaama haldamine toob endaga kaasa ka jäätmete käitlemise (vedu, vastuvõtmine, esmane töötlemine ja edastamine käitlejatele), biolagunevate jäätmete kompostimise ja jäätmejaama üldised majandamiskulud. Osa jäätmeid võetakse jäätmevaldajatelt vastu tasuta (näiteks ohtlikud jäätmed, vanapaber, pakendid, elektri- ja elektroonikajäätmed, vanarehvid). Nende jäätmete äraveo ja käitluskulud kannab kas tootjavastutusorganisatsioon või taaskasutusorganisatsioon ja osaliselt tasutakse omavalitsuste eelarvest. Osadele elanikkonnalt vastu võetavatele jäätmetele (suurjäätmed, ehitusjäätmed, tekstiil ja rõivaesemed) on kehtestatud vastuvõtuhinnad optimeerimaks jäätmejaama halduskulusid, võimaluste korral tagatakse ka nende jäätmete tasuta vastuvõtt elanikkonnalt juhul kui sihtotstarbelised projektid saavad finatseerimistoetuse.

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamise ja haldamise käigus tuleb järgnevate aastate jooksul täiendada jäätmejaama alalt kogutava sadevee kogumise ja puhastamise süsteemi, kuna käesoleval hetkel on probleemiks sadevee segunemine biolagunevate jäätmete nõrgveega, mida ei tohi juhtida keskkonda.

Tabel 6. *Põltsamaa jäätmejaamas Pajusi ja Põltsamaa valla elanikelt vastuvõetud jäätmete kogused aastal 2014*

Jäätmeliik	Jäätmekood	Kogus t/a 2014
Paber- ja kartongpakend	15 01 01	12,07
Plastpakendid	15 01 02	1,63
Puitpakendid	15 01 03	4,74
Metallpakendid	15 01 04	3,57
Segapakendid	15 01 06	11,5
Vanarehvid	16 01 03	27,18
Ehitus- ja lammutusegapraht	17 09 04	56,57
Klaas	20 01 02	1,61
Tekstiil	20 01 11	0,82
Elektroonikaseadmed	20 01 35*, 20 01 36	18,08
Plastid	20 01 39	0,008
Ohtlikud jäätmed	*	5,64

Tabel 7. *Põltsamaa jäätmejaama külalastatavus aastatel 2012-2014*

	2012	2013	2014
Külalaste arv	1833	1986	2169

Pajusi valla keskkonnajaamad

Pajusi valda rajati 2008. aastal kaks keskkonnajaama asukohtadega Pisisaare küla ja Vägari küla. Keskkonnajaama ehitamist finantseeris SA Keskkonnainvesteeringute Keskus.

Vägaris on tagatud vanapaberi ja segapakendijäätmete üleandmine. Pisisaare keskkonnajaamas on võimalik lisaks vanapaberile ja segapakendile üle anda ohtlikke ja elektroonikajäätmeid.

Puurmani valla keskkonnajaam

Puurmani valla keskkonnajaam asub Puurmani alevikus Ülejõe tänaval rahvamaja lähedal. Jaam avati 2007.aastal. Keskkonnajaama ehitamist finantseeris SA Keskkonnainvesteeringute Keskus. Jaama opereerib Puurmani vald.

Keskkonnajaamas on loodud tingimused elanikelt tasuta vastu võtta järgnevaid taaskasutatavaid jäätmeid:

- ohtlikud jäätmed
- elektri- ja elektroonikajäätmed
- vanapaber ja papp
- pakendid

Pakendijäätmed, jm liigiti kogutud tavajäätmed

Pakendijäätmete kogumiseks on Pajusi Vallavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega paigutanud valda 7 segapakendi kogumiskonteinerit ja 3 vanapaberi ja papp-pakendi kogumiskonteinerit. Puurmani Vallavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega on paigutanud valda 8 segapakendi kogumiskonteinerit ja 2 vanapaberi ja papp-pakendi kogumiskonteinerit ning Põltsamaa Vallavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega on paigutanud valda 14 segapakendi kogumiskonteinerit ja 6 vanapaberi ja papp-pakendi kogumiskonteinerit. Pandipakendit on võimalik viia taaraautomaatidesse ja avalikesse pakendikonteineritesse.

Jääkreostusobjektid

Jääkreostusobjektidest asub piirkonnas Põltsamaa valla territooriumil Põltsamaa endine asfaltbetoontehas, kus jääkreostus on aruande alusel likvideeritud. Naftasaadused on ohustanud eelkõige pinnast ja põhjavett. Teostati tagasitäide puhta pinnasega.

Piirkonna suletud prügilad

Umbusi prügila

Põltsamaa valla territooriumil paiknev endine Umbusi prügila suleti ametlikult 2003.a. Prügila maa-alale ladustatud jäätmed on kaetud ja ala on haljastatud, paigaldatud on torud nn prügilagaasi väljutamiseks ning süsteem nõrgvee kogumiseks. Suletud prügila maa kuulub riigile RMK omandis. Prügila maa-alal kasvab võsa ja noor mets. Prügi ebaseaduslikku juurde toomist ei ole täheldatud.

Pisisaare prügila

Pajusi valla territooriumil paiknev endine Pisisaare prügila on alates 30.augustist 2001.a. jäätmete ladustamiseks suletud. (Alus: Pajusi Vallavolikogu 29.augusti 2001.a. otsus nr.75). Suletud prügila asub reformimata riigimaal. Prügila maa-alal kasvab võsa ja heintaimed. Prügi ebaseaduslikku juurde toomist ei ole täheldatud. 2015. a oktoobris viiakse läbi ringkraavi rajamine ja ala täiendav katmine.

6.4 Pajusi valla jäätmehoolduse iseloomustus

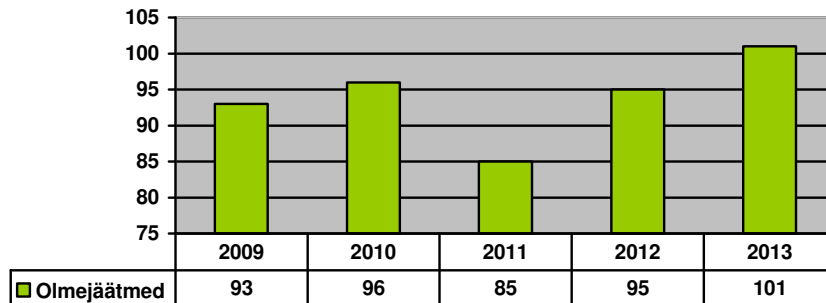
6.4.1 Olmejäätmed

Jäätmete ke sõltub suures osas elanike arvust ja piirkonna majandusliku arengu tasemest, aga ka ettevõtete struktuurist, toodete materjalimahukusest jms.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Pajusi vallas 2013. a **kokku üle 417 tonni jäätmeid**, millest **olmejäätmed** (koodiga 20) oli ca **101 tonni**. Valdava koguse 2013.a tekkinud jäätmetest moodustavad ehitusjäätmed, mis moodustasid ca 61% kogu jäätmetekkest.

Joonis 1 Pajusi vallas olmejäätmete (kood 20) teke aastatel 2009 -2013, tonnides

Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast ettevõtlustüübist, elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindustevõtete lähedusest ning kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

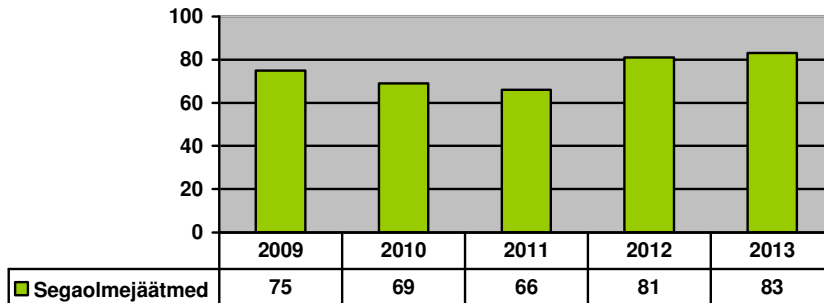
Prognoos: Olmejäätmete tekke osas on eesmärgiks vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Olmejäätmete tekke iga-aastane kasvuprotsent kuni aastani 2020 peab jääma alla ½ SKP kasvuprotsendist. Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandust (SKP) mõõdukat kasvu (ligikaudu 3% aastas), võib prognoosida, et Pajusi vallas tekib aastal 2020 kokku ligikaudu 124 tonni olmejäätmeid.

6.4.2 Segaolemejätmed

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013. a läbi viidud segaolemejätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolemejätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolemejätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaolemejätmeid inimese kohta päevas.

Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmetel tekkis 2013.a Pajusi vallas 83 tonni segaolemejätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 64 kg/a.

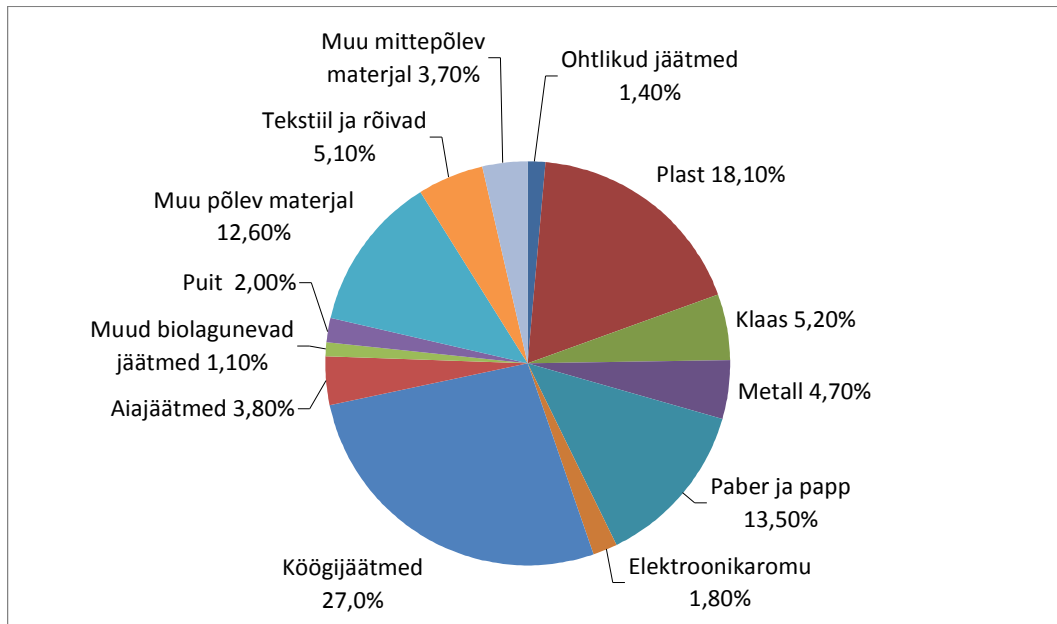
Joonis 2 Pajusi vallas segaolemejätmete teke aastatel 2009 -2013, tonnides

Prognoos: Segaolemejätmete tekke kogus sõltub sellest, kui tõhusalt toimib jäätmete liigiti kogumissüsteem ja tarbimisharjumustest. Segaolemejätmete teke näitab, et segaolemejätmete kogused on tõusnud, millest võib järeldada, et kuigi vallas on tagatud liigiti kogumissüsteem, on tarbijad hakatud prügi vähem sorteerima. Segaolemejätmete kogused suurenevad olmejätmete üldise tekkekoguse suurenemisega paralleelselt (mööduka majanduskasvu põhiselt keskmiselt 1-1,5% aastas kuni aastani 2020).

6.4.2.1 Segaolemejätmete koostis

Olmejätmete liigiti kogumise edasise kavandamise oluline teada segaolemejätmete liigilist koostist. Prügilasse ladestatud segaolemejätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaolemejätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012-2013. aastal. Varasem sortimisuuring pärineb aastast 2007-2008. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolemejätmete ainelist koostist (joonis 3). Segaolemejätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinna kui ka maapiirkonda. Olmejätmete koostist uuriti Tallinnas Lasnamäe, Kesklinna ja Nõmme linnaosas, väikelinna piirkondadest Pärnu ja Jõhvi linnas ning maapiirkondadest Järvamaal.

Joonis 3 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Tabel 8. Pajusi valla segaolmejäätmete koostis massiprotsentides, aastal 2013.

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Orgaanilised jäätmed	31,8	26,4
Paber, papp, kartong	13,5	11,2
Klaas	5,2	4,3
Metall	4,7	3,9
Plast	18,1	15,0
Puit	2,0	1,7
Elektroonikaromu	1,8	1,5
Muu põlev materjal	12,6	10,5
Tekstiil	5,1	4,2
Ohtlikud jäätmed	1,4	1,2
Muu mittepõlev materjal	3,8	3,2
KOKKU:	100	83

6.5 Puurmani valla jäätmehoolduse iseloomustus

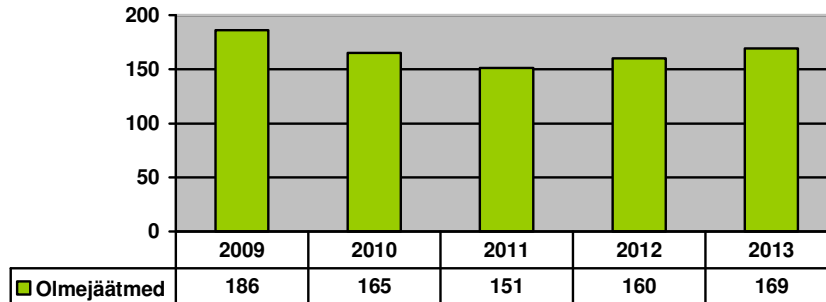
6.5.1 Olmejäätmed

Jäätmete kehtiv suures osas elanike arvust ja piirkonna majandusliku arengu tasemest, aga ka ettevõtete struktuurist, toodete materjalimahukusest jms.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Puurmani vallas 2013. a **kokku üle 661 tonni jäätmeid**, millest **olmejäätmed** (koodiga 20) oli ca **169 tonni**. Valdava koguse 2013.a tekkinud jäätmetest moodustavad ehitusjäätmed, mis moodustasid ca 54% kogu jäätmetekkest.

Joonis 4 Puurmani vallas olmejäätmete (kood 20) teke aastatel 2009 -2013, tonnides

Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast ettevõtlustüübist, elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindusettevõtete lähedusest ning kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

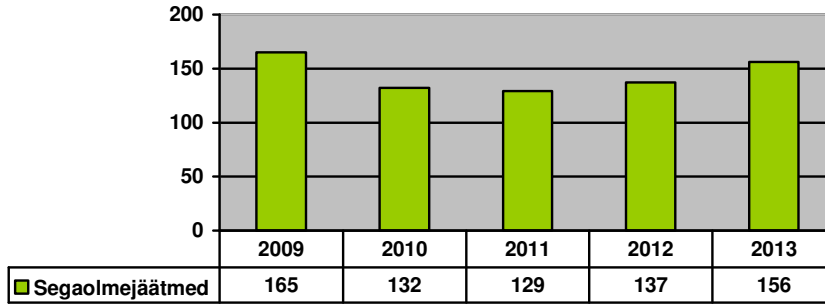
Prognoos: Olmejäätmete tekke osas on eesmärgiks vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Olmejäätmete tekke iga-aastane kasvuprotsent kuni aastani 2020 peab jääma alla ½ SKP kasvuprotsendist. Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandust (SKP) mõõdukat kasvu (ligikaudu 3% aastas), võib prognoosida, et Puurmani vallas tekib aastal 2020 kokku ligikaudu 208 tonni olmejäätmeid.

6.5.2 Segaolmejäätmed

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013. a läbi viidud segaolmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaolmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaolmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaolmejäätmeid inimese kohta päevas.

Keskonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmetel tekkis 2013.a Puurmani vallas 156 tonni segaolmejäätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 102 kg/a.

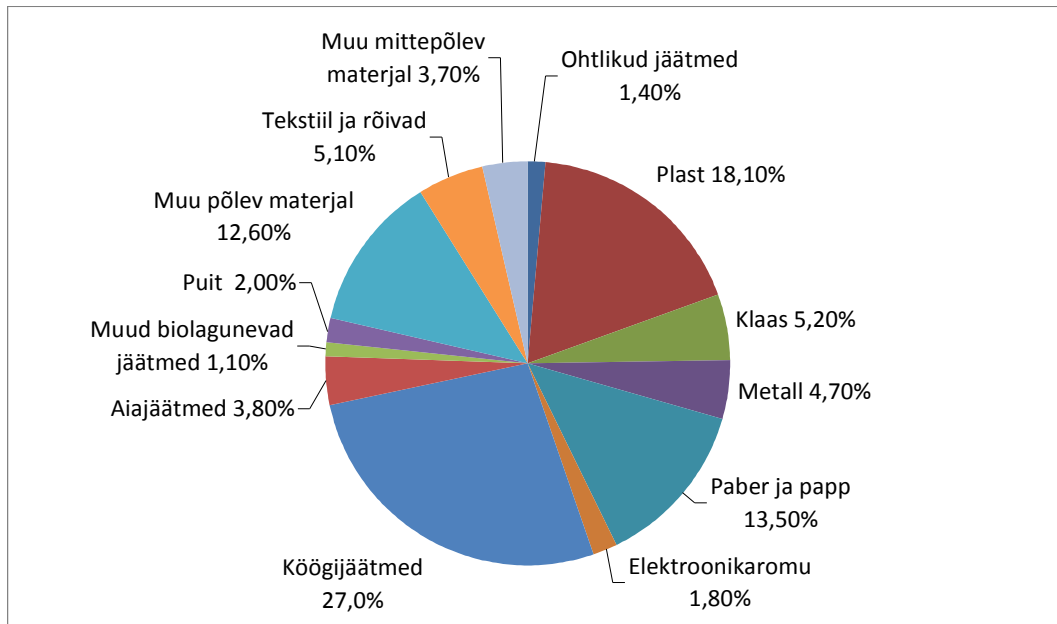
Joonis 5 Puurmani vallas segaolmejäätmete teke aastatel 2009 -2013, tonnides

Prognoos: Segaolmejäätmete tekke kogus sõltub sellest, kui tõhusalt toimib jäätmete liigiti kogumissüsteem ja tarbimisharjumustest. Segaolmejäätmete teke näitab, et segaolmejäätmete kogused on järk-järgult tõusnud, millest võib järeldada, et kuigi vallas on osaliselt tagatud liigiti kogumissüsteem, on tarbijad hakatud prügi vähem sorteerima. Segaolmejäätmete kogused suurenevad olmejäätmete üldise tekkekoguse suurenemisega paralleelselt (mööduka majanduskasvu põhiselt keskmiselt 1-1,5% aastas kuni aastani 2020).

6.5.2.1 Segaolmejäätmete koostis

Olmejäätmete liigiti kogumise edasisel kavandamisel on oluline teada segaolmejäätmete liigilist koostist. Prügilasse ladestatud segaolmejäätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaolmejäätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012-2013. aastal. Varasem sortimisuuring pärineb aastast 2007-2008. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaolmejäätmete ainelist koostist (joonis 3). Segaolmejäätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinna kui ka maapiirkonda. Olmejäätmete koostist uuriti Tallinnas Lasnamäe, Kesklinna ja Nõmme linnaosas, väikelinna piirkondadest Pärnu ja Jõhvi linnas ning maapiirkondadest Järvamaal.

Joonis 6 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Tabel 9. Puurmani valla segaolmejäätmete koostis massiprotsentides, aastal 2013.

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Orgaanilised jäätmed	31,8	49,6
Paber, papp, kartong	13,5	21,1
Klaas	5,2	8,1
Metall	4,7	7,3
Plast	18,1	28,2
Puit	2,0	3,1
Elektroonikaromu	1,8	2,8
Muu põlev materjal	12,6	19,7
Tekstiil	5,1	8,0
Ohtlikud jäätmed	1,4	2,2
Muu mittepõlev materjal	3,8	5,9
KOKKU:	100	156

6.6 Põltsamaa valla jäätmehoolduse iseloomustus

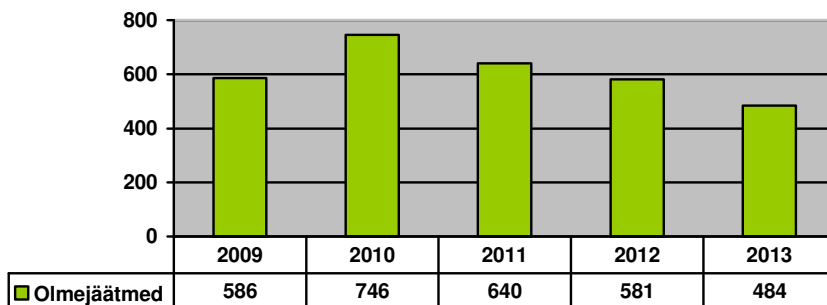
6.6.1 Olmejäätmed

Jäätmete kehtiv suures osas elanike arvust ja piirkonna majandusliku arengu tasemest, aga ka ettevõtete struktuurist, toodete materjalimahukusest jms.

Olmejäätmed on kodumajapidamisjäätmed ning kaubanduses, teeninduses või mujal tekkinud oma koostise ja omaduste poolest samalaadsed jäätmed.

Jäätmearuandluse infosüsteemi JATS andmete järgi tekkis Põltsamaa vallas 2013. a **kokku üle 4 675 tonni jäätmeid**, millest **olmejäätmed** (koodiga 20) oli ca **484 tonni**. Valdava koguse 2013.a tekkinud jäätmetest moodustavad ehitusjäätmed, mis moodustasid ca 68% kogu jäätmetekkest.

Joonis 7 Põltsamaa vallas olmejäätmete (kood 20) teke aastatel 2009 -2013, tonnides

Olmejäätmete kogus sõltub eelkõige piirkonnas valdavast ettevõtlustüübist, elamutüübist (korrusmajad, individuaalelamud) ja tarbimisharjumistest, kaubandus- ja teiste teenindusettevõtete lähedusest ning kui hästi on piirkonnas korraldatud jäätmete (paber ja papp, pakendijäätmed ja biojäätmed) liigiti kogumine.

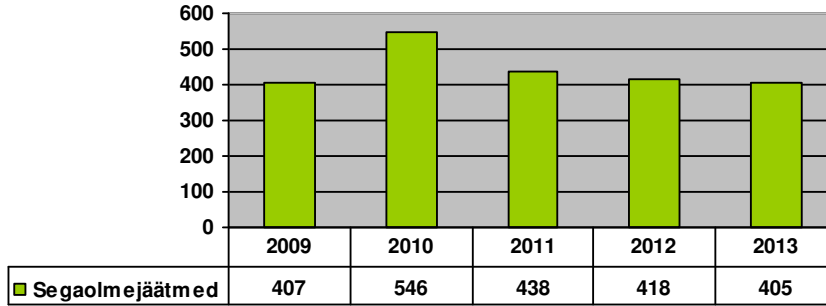
Prognoos: Olmejäätmete tekke osas on eesmärgiks vähendada jäätmetekke seost majanduskasvuga nii, et aastaks 2020 oleks võimalik olmejäätmete aastane tekkekogus stabiliseerida sõltumata prognoositud majanduskasvust. Olmejäätmete tekke iga-aastane kasvuprotsent kuni aastani 2020 peab jääma alla ½ SKP kasvuprotsendist. Eeldades, et lähiaastatel jätkab Eesti majandust (SKP) mõõdukat kasvu (ligikaudu 3% aastas), võib prognoosida, et Põltsamaa vallas tekib aastal 2020 kokku ligikaudu 208 tonni olmejäätmeid.

6.6.2 Segaalmejäätmed

Säästva Eesti Instituudi (SEI-Tallinn) poolt 2012-2013. a läbi viidud segaalmejäätmete sortimisuuringu „Eestis tekkinud segaalmejäätmete, eraldi kogutud paberi- ja pakendijäätmete ning elektroonikaromu koostise uuring“ kaudse hinnangu kohaselt tekkis 2011. a Eestis ühe elaniku kohta keskmiselt 216 kg segaalmejäätmeid aastas, mis teeb umbes 0,59 kg segaalmejäätmeid inimese kohta päevas.

Keskonnaagentuuri jäätmearuandluse infosüsteemi (JATS) andmetel tekkis 2013.a Põltsamaa vallas 405 tonni segaalmejäätmeid, mis teeb ühe elaniku kohta 108 kg/a.

Joonis 8 Põltsamaa vallas segaalmejäätmete teke aastatel 2009 -2013, tonnides

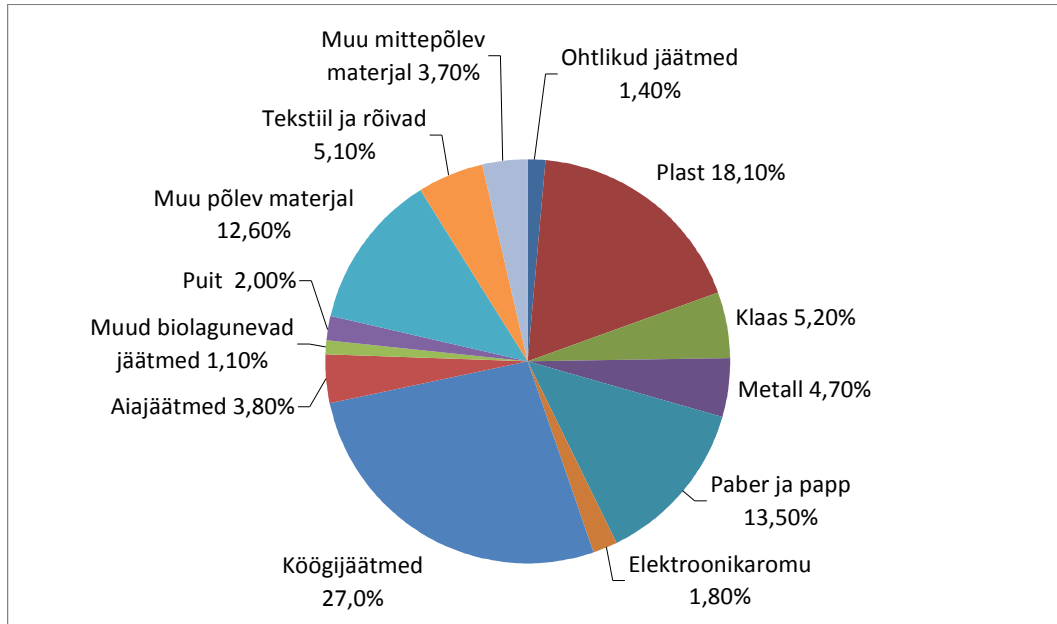

Prognoos: Segaalmejäätmete tekke kogus sõltub sellest, kui tõhusalt toimib jäätmete liigiti kogumissüsteem ja tarbimisharjumustest. Segaalmejäätmete teke näitab, et paaril viimasel aastal on kogused järjest vähenenud, kuid võrreldes viie aasta taguse tekkega, on segaalmejäätmete kogus langenud samale tasemele, mis oli viis aastat tagasi, millest võib järeldada, et kuigi vallas on üsna hästi tagatud liigiti kogumissüsteem, ei ole tarbijad hakatud prügi rohkem sorteerima.

Segaalmejäätmete teke näitab, et segaalmejäätmete kogused on järk-järgult tõusnud, millest võib järeldada, et kuigi vallas on osaliselt tagatud liigiti kogumissüsteem, on tarbijad hakatud prügi vähem sorteerima. Segaalmejäätmete kogused suurenevad olmejäätmete üldise tekkekoguse suurenemisega paralleelselt (mööduka majanduskasvu põhiselt keskmiselt 1-1,5% aastas kuni aastani 2020).

6.6.2.1 Segaalmejäätmete koostis

Olmejäätmete liigiti kogumise edasisel kavandamisel on oluline teada segaalmejäätmete liigilist koostist. Prügilasse ladestatud segaalmejäätmete koostise analüüsimiseks on Eestis erinevate meetodite alusel tehtud ainult üksikuid piirkondlikke ja valdavalt lühiajalisi uuringuid. Viimane põhjalikum segaalmejäätmete sortimisuuring viidi läbi üle-eestiliselt 2012-2013. aastal. Varasem sortimisuuring pärineb aastast 2007-2008. Sortimisuuringu eesmärk oli analüüsida Eesti eri piirkondades ja asulatüüpides tekkivate ja prügilasse ladestatavate segaalmejäätmete ainelist koostist (joonis 3). Segaalmejäätmete sortimisuuringu piirkondade valikul arvestati, et piirkonnad hõlmaksid suurlinna Tallinna erinevaid linnaosi, väikelinna kui ka maapiirkonda. Olmejäätmete koostist uuriti Tallinnas Lasnamäe, Kesklinna ja Nõmme linnaosas, väikelinna piirkondadest Pärnu ja Jõhvi linnas ning maapiirkondadest Järvamaal.

Joonis 9 Eesti keskmine segaolmejäätmete liigiline koostis (SEI uuring 2012-2013)

Tabel 10. Põltsamaa valla segaolmejäätmete koostis massiprotsentides, aastal 2013.

Jäätmeliik	Massi protsent	Jäätmekogus, t/a
Orgaanilised jäätmed	31,8	128,8
Paber, papp, kartong	13,5	54,7
Klaas	5,2	21,1
Metall	4,7	19,0
Plast	18,1	73,3
Puit	2,0	8,1
Elektroonikaromu	1,8	7,3
Muu põlev materjal	12,6	51,0
Tekstiil	5,1	20,7
Ohtlikud jäätmed	1,4	5,7
Muu mittepõlev materjal	3,8	15,4
KOKKU:	100	405

Võrreldes eelmise üle-eestilise segaolmejäätmete sortimisuuringu tulemustega on täheldatud mõningad muudatused jäätmeliikide osakaaludes. Võrreldes 2007/2008. aastal läbi viidud uuringu tulemustega on vähenenud klaasi, paberi ja papi ning biojäätmete osakaal. Samas on suurenenud metalli, puidu, ohtlike jäätmete ja muu põleva jäätme fraktsiooni osakaal.

Jäätmeuringute andmetel on praegusel ajal biolagunevate jäätmete (toidu- ja aiajäätmete, paberi, papi, puidu) osatähtsus langenud 48%-ni. 2008.a uuringus oli osatähtsus 56%. Paber ja papp moodustavad seejuures kuni 13,5% jäätmete üldkogusest ning pakendijäätmed 18,1%.

Biolagunevate jäätmete osakaal segaolmejäätmetes on siiski suur. Nimelt vastavalt jäätmeseadusele ei tohi alates 2013. aastast ladestatavate olmejäätmete hulgas biolagunevaid jäätmeid olla üle 30 massiprotsendi ja alates 2020. aastast isegi 20 massiprotsendi. Võrdlemisi suur biolagunevate jäätmete sisaldus segaolmejäätmetes näitab, et edaspidi tuleb enam tähelepanu pöörata nimetatud jäätmete liigiti kogumisele ja taaskasutamisele.

Uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 28,5%. Pakendijäätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend. Plastpakendist moodustas enamuse (keskmiselt 88%) nn pehme plast (kilekotid, pakkekile jms) ja kõva plastpakend (plastpudelid, -karbid, -kaaned, -korgid jms). Klaaspakendi sisaldus oli piirkonniti vahemikus 4,1-6,0% ning paber- ja papp-pakend moodustasid 13,5% segaolmejäätmetest. See näitab, et segaolmejäätmete koostise muutust (pakendijäätmete osakaalu suurenemine) on põhjustanud suurenenud tarbimine viimastel aastatel. Samas viitab see ka sellele, et pakendijäätmete liigiti kogumise süsteem pole tõhusamaks muutunud.

Positiivse poole pealt tuleks märkida, et tagatiraha alla kuuluvate joogipakendite osakaal uuritud proovides praktiliselt puudus. See viitab asjaolule, et tagatirahasüsteem toimib hästi.

6.7 Pakendijäätmed

Pakend on mis tahes materjalist valmistatud toode, mida kasutatakse kauba, toormest kuni valmiskaubani hoidmiseks, kaitsmiseks, käsitsemiseks, kätte toimetamiseks ja esitlemiseks kogu tsükli vältel tootjast tarbijani.

Olmejäätmete koostisesse kuuluvatest jäätmeliikidest on liigiti kogumisse kõige laialdasemalt haaratud pakendijäätmed, mille käitlemine põhineb taaskasutusorganisatsioonide korraldatud pakendijäätmete kogumisvõrgustikul.

Pakendiseadusest tulenevalt on omavalitsustel pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemis koordineeriv roll. Kohalik omavalitsus peab kindlaks määrama oma haldusterritooriumil pakendi ja pakendijäätmete kogumisviisid ning sätestama need oma jäätmehoolduseeskirjas.

SEI-Tallinn uuringutulemuste põhjal arvatud Eesti keskmine pakendijäätmete sisaldus prügilasse ladestatavates segaolmejäätmetes on 28,5%. Pakendijäätmetest moodustab kõige suurema osa plastpakend. Plastpakendist moodustab enamuse (keskmiselt 65%) nn pehme plast (kilekotid, pakkekile jms) ja kõva plastpakend (plastpudelid, -karbid, -kaaned, -korgid jms).

Kuna pakendijäätmed moodustavad suure osa olmejäätmetest, siis on olmejäätmete taaskasutamise suurendamisel oluline keskenduda esmajoones pakendijäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise süsteemi arendamisele.

Tagatisrahaga kaetud pakendite kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügipunkt.

Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendite vastuvõttu müügipunktides või kogumispunktides, korraldab tagatisraha liikumise ning katab kaubandusettevõtete tehtud kulutused pakendite vastuvõtule (vastavalt omavahelisele kokkuleppele).

Tarbija tagastab müügikohta sealt ostetud või samalaadse, tagatisrahaga kaetud, pakendi ning saab tagasi kauba soetamisel makstud tagatisraha. Pakend peab olema säilinud vormiliselt algsel kujul. Süsteemis osalemine on vabatahtlik.

Segapakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või pandiorganisatsioon. Kogumiskohaks on müügikohas, elamugruppides, hajaasustuse kokkukandepunktides, jäätmekogumispunktides ja jäätmejaamas asuvad kogumiskonteinerid.

Pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon korraldab pakendijäätmete kogumist ja taaskasutamist paigaldades selleks ettenähtud kohtadesse pakendikonteinerid. Peab arvestust pakendite ja pakendijäätmete kogumise ja taaskasutamise üle ning esitab kord poole aasta jooksul KOV-le andmed kogutud pakendikoguste ja -liikide kohta.

KOV määrab kindlaks pakendikonteinerite täpsed asukohad ning korraldab nende paigaldust ettenähtud kohtadesse (administratiivne korraldus – kokkulepped maaomanikega jne).

Tarbija kasutab pakendi ja pakendijäätmete kogumissüsteemi vabatahtlikkuse alusel. Pakendi ja pakendijäätmete äraandmine on tarbijatele tasuta.

Ettevõtete pakendi kogumissüsteemi korraldab ja finantseerib pakendiettevõtte või taaskasutusorganisatsioon. Pakend kogutakse ettevõtte tootmisterritooriumil.

Ettevõtete all mõeldakse kõiki vallas tegutsevaid tootmis- ja teenindusettevõtteid, kes oma tegevuses kasutavad erinevat liiki pakendeid ning pakendatud kaupu. Ettevõtete ehk tarbija kasutatud pakendite ja pakendijäätmete kogumine ja taaskasutamine toimub tarbija ja pakendiettevõtte vahelisel kokkuleppel, arvestades pakendiseaduses reguleeritud pakendiettevõtte kohustusi. Pakendiseaduse § 16 kohaselt on pakendiettevõttel kohustus kokku koguda ja taaskasutada enda pakendatud või imporditud kauba pakendid ja nendest tekkinud pakendijäätmed ning kanda eelnimetatud tegevusega seotud kulud.

Pakendiettevõttel või organisatsioonil on enda toodetud või imporditud pakendi kogumiseks järgmised võimalused:

- 1) pakendi kogumine iga ettevõtte territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse selleks rajatud kogumiskohas iga ettevõtte territooriumil. Pakendiettevõtte peab varustama ettevõtteid keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele ning kandma pakendi kogumisega seotud otsesed kulud;
- 2) pakendi kogumine suuremate ettevõtete territooriumil – ettevõtete kasutatud pakendid ja pakendijäätmed kogutakse ainult suuremate sama tegevusalaga ettevõtete territooriumil.

Pakendiettevõtte peab varustama suuremad ettevõtted keskkonnanõuetele vastavate kogumisvahenditega, tühjendama neid vastavalt vajadusele, kandma otsesed pakendikogumisega seotud kulud ning teavitama väiksemaid ettevõtteid kogumiskoha paiknemiskohast.

Pakendiseaduse kohaselt peab tiheasustusega alal, kui asustustihedus on rohkem kui 500 elanikku ühel ruutkilomeetril, olema vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 1000 meetri raadiuses. Kui asustustihedus on rohkem kui 1000 elanikku ühel ruutkilomeetril, vähemalt üks kogumiskoht jäätmevaldajast 500 meetri raadiuses. Kui asustustihedus on alla 500 elaniku ühel ruutkilomeetril – kohaliku omavalitsuse territooriumil paiknevates asulates, arvestusega üks kogumiskoht 500 elaniku kohta.

Pajusi valla territooriumile paigaldatud segapakendi konteinerid jaotuvad 01. jaanuari 2015.a seisuga taaskasutusorganisatsioonide vahel alljärgnevalt:

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ 1 x 0,8 m³ segapakendi konteiner,
MTÜ Eesti Pakendiringlus 3 x 2,5 m³ segapakendi konteinerit,
OÜ Tootjavastutusorganisatsioon 3 x 1,5 m³ segapakendi konteinerit.

Olemasolev pakendite kogumise konteinerpargi paiknemise tihedust peab vald piisavaks vallarahva vajaduste katmiseks, olulisem on elanikkonna teavitamine liigiti kogumisvõimalustest ja selle vajalikkusest. Avalike pakendikonteinerite paigutamisel on oluline, et need jääksid elanike liikumisteedele. Konteinerid on paigaldatud parklasse, korrusmajade juurde ja küladesse.

Puurmani valla territooriumile paigaldatud segapakendi konteinerid jaotuvad 01. jaanuari 2015.a seisuga taaskasutusorganisatsioonide vahel alljärgnevalt:

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ 1 x 2,5 m³ segapakendi konteiner,
OÜ Tootjavastutusorganisatsioon 5 x 1,5 m³ segapakendi konteinerit ja 1 x 2,5 m³ segapakendi konteiner,
lisaks on AS Väätša Prügila poolt paigaldatud üks konteiner Puurmani keskkonnajaama.
MTÜ Eesti Pakendiringluse konteinerid puuduvad.

Olemasolev pakendite kogumise konteinerpargi paiknemise tihedust peab vald piisavaks vallarahva vajaduste katmiseks. Konteinerid on paigaldatud kaupluste juurde ja küladesse.

Põltsamaa valla territooriumile paigaldatud segapakendi konteinerid jaotuvad 01. jaanuari 2015.a seisuga taaskasutusorganisatsioonide vahel alljärgnevalt:

Eesti Taaskasutusorganisatsioon MTÜ 4 x 0,8 m³ segapakendi konteinerit ja 1 x 2,5 m³ segapakendikonteiner;
MTÜ Eesti Pakendiringlus 5 x 4,5 m³ segapakendi konteinerit ja 1 x 6 m³ segapakendi konteiner,
OÜ Tootjavastutusorganisatsioon 2 x 1,5 m³ segapakendi konteinerit.

Olemasolev pakendite kogumise konteinerpargi paiknemise tihedus käesoleval hetkel ei ole piisav vallarahva vajaduste katmiseks, konteinerid planeeritakse juurde paigutada Võhmanõmme, Umbusi ja Neaurme küladesse. Avalike pakendikonteinerite paigutamisel on

oluline, et need jääksid elanike liikumisteedele. Konteinerid on paigaldatud korrusmajade ja kaupluste juurde, lisaks küladesse ja jäätmejaama.

Tabel 11. Pajusi vallas pakendijäätmete teke aastatel 2009-2013, tonnides¹

Jäätmete nimetus	2009	2010	2011	2012	2013
Plastpakendid	0,9	7,4	14,3	1,5	7,9
Metallpakendid	0	0	0	0,002	0,01
Segapakendid	9,6	11,3	8,7	8,4	9,0
Klaaspakendid	0	0	0	0	0
Paber- ja kartongpakendid	2,4	1,5	1,3	0,6	1,4
Puitpakendid	0	0	0	0	0
KOKKU	12,9	20,2	24,3	10,5	18,3

2013. aastal koguti liigiti 18,3 tonni pakendijäätmeid. Pakendijäätmetest moodustavad kõige suurema osa segapakendid (49%). Järgnevad plastpakendid (43%) ja paber ja kartongpakendid (7,9%) ning metallpakendid (0,1%).

Tuginedes sortimisuuringu tulemustele ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogustele, võib välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii võib öelda, et Pajusi vallas tekkis 2013. aastal kokku ligikaudu **41 tonni pakendijäätmeid**.

Tabel 12. Pajusi vallas tekkinud pakendijäätmete osakaalud ja kogused (2013).

Jäätmeliik	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (sortimisuuring 2012-2013)		Liigiti kogutud pakendijäätmed tonnides (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete teke kokku (tonnides)
	%	T		
Plastpakend	13,5	11,2	7,9	19,1
Klaaspakend	5,0	4,2	0	4,2
Metallpakend	3,5	2,9	0,01	2,91
Paber- ja kartongpakend	5,6	4,7	1,4	6,1
Puitpakend	-	-	0	0
Segapakend	-	-	9,0	9,0
Kokku	27,6	23,0	18,3	41,31

Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et ca 44% Pajusi vallas tekkivatest pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusesse võtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Seega tuleb Pajusi vallas liigiti kogumist suurendada. Selleks tuleb pakendikogumisvõrku tihendada koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega.

Prognoos: Pakendijäätmete teke on üks peamisi tegureid, mis majanduskasvu ja tarbimise

¹ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

suurenemisel panustab olmejäätmete tekkekoguse suurenemisse. Majanduskasvust ja tarbimise suurenemisest tuleneva pakendijäätmete tekkekoguse piiramine sõltub sellest, kui suures ulatuses õnnestub rakendada jäätmetekke vältimise meetmeid. Võib siiski eeldada, et pakendijäätmete koguse kasv on mõnevõrra suurem kui üldine olmejäätmete teke. Nii võib prognoosida, et pakendijäätmete tekkekogus suureneb keskmiselt 2-3% aastas, jõudes aastaks 2020 Pajusi vallas ligikaudu 52 tonnini.

Tabel 13. Puurmani vallas pakendijäätmete teke aastatel 2009-2013, tonnides²

Jäätmete nimetus	2009	2010	2011	2012	2013
Plastpakendid	0,4	57,6	41,1	11,6	36,9
Metallpakendid	1,1	0,7	0,6	0,6	0,6
Segapakendid	18,1	14,5	14,1	14,4	15,1
Klaaspakendid	2,5	1,1	0,7	0,8	1,3
Paber- ja kartongpakendid	0,3	3,07	1,9	0,07	0,1
Puitpakendid	0	0	0	0	0
KOKKU	22,4	75,9	58,4	27,5	54,0

2013. aastal koguti liigiti 54 tonni pakendijäätmeid. Pakendijäätmetest moodustavad kõige suurema osa plastpakendid (68%). Järgnevad segapakendid (28%), klaaspakendid (2%), metall- (1%) ning paber- ja kartongpakendid (1%).

Tuginedes sortimisuuringu tulemustele ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogustele, võib välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii võib öelda, et Puurmani vallas tekkis 2013. aastal kokku ligikaudu **97 tonni pakendijäätmeid**.

Tabel 14. Puurmani vallas tekkinud pakendijäätmete osakaalud ja kogused (2013).

Jäätmeliik	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (sortimisuuring 2012-2013)		Liigiti kogutud pakendijäätmed tonnides (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete teke kokku (tonnides)
	%	T		
Plastpakend	13,5	21,1	36,9	58,0
Klaaspakend	5,0	7,8	1,3	9,1
Metallpakend	3,5	5,5	0,6	6,1
Paber- ja kartongpakend	5,6	8,7	0,1	8,8
Puitpakend	-	-	0	0
Segapakend	-	-	15,1	15,1
Kokku	27,6	43,1	54,0	97,1

Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et ca 56% Puurmani vallas tekkivatest

² Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusesse võtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Seega tuleb Puurmani vallas liigiti kogumist suurendada. Selleks tuleb pakendikogumisvõrku tihendada koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega.

Prognoos: Pakendijäätmete teke on üks peamisi tegureid, mis majanduskasvu ja tarbimise suurenemisel panustab olmejäätmete tekkekoguse suurenemisse. Majanduskasvust ja tarbimise suurenemisest tuleneva pakendijäätmete tekkekoguse piiramine sõltub sellest, kui suures ulatuses õnnestub rakendada jäätmetekke vältimise meetmeid. Võib siiski eeldada, et pakendijäätmete koguse kasv on mõnevõrra suurem kui üldine olmejäätmete teke. Nii võib prognoosida, et pakendijäätmete tekkekogus suureneb keskmiselt 2-3% aastas, jõudes aastaks 2020 Puurmani vallas ligikaudu 119 tonnini.

Tabel 15. Põltsamaa vallas pakendijäätmete teke aastatel 2009-2013, tonnides³

Jäätmete nimetus	2009	2010	2011	2012	2013
Plastpakendid	6,0	8,05	20,3	9,2	19,1
Metallpakendid	0,6	5,3	4,6	0,03	3,07
Segapakendid	42,6	43,4	55,2	30,5	20,9
Klaaspakendid	1,8	1,9	1,4	0,4	0,2
Paber- ja kartongpakendid	24,6	16,9	27,5	22,6	30,2
Puitpakendid	8,6	0	1,9	11,8	12,2
KOKKU	84,2	75,6	110,9	74,5	85,7

2013. aastal koguti liigiti 85,7 tonni pakendijäätmeid. Pakendijäätmetest moodustavad kõige suurema osa paber- ja kartongpakendid (35%). Järgnevad segapakendid (24%), plastpakendid (22%), puitpakendid (14%) ning metall- (4%) ja klaaspakendid (1%).

Tuginedes sortimisuuringu tulemustele ja jäätmearuandluses esitatud liigiti kogutud pakendijäätmete kogustele, võib välja arvutada pakendijäätmete hinnangulise kogutekke. Nii võib öelda, et Põltsamaa vallas tekkis 2013. aastal kokku ligikaudu **198 tonni pakendijäätmeid**.

Tabel 16. Põltsamaa vallas tekkinud pakendijäätmete osakaalud ja kogused (2013).

Jäätmeliik	Segaolmejäätmetes sisalduvad pakendijäätmed (sortimisuuring 2012-2013)		Liigiti kogutud pakendijäätmed tonnides (JATS)	Arvutuslik pakendijäätmete teke kokku (tonnides)
	%	T		
Plastpakend	13,5	54,7	19,1	73,8
Klaaspakend	5,0	20,3	0,2	20,5
Metallpakend	3,5	14,2	3,07	17,27
Paber- ja kartongpakend	5,6	22,7	30,2	52,9

³ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Puitpakend	-	-	12,2	12,2
Segapakend	-	-	20,9	20,9
Kokku	27,6	111,9	85,7	197,6

Arvutusliku kogutekke järgi võib väita, et ca 43% Põltsamaa vallas tekkivatest pakendijäätmetest kogutakse liigiti. Riiklik strateegiline eesmärk näeb ette, et aastaks 2020 tuleb saavutada pakendijäätmete ringlusesse võtu osakaal 60%-ni pakendijäätmete kogumassist. Seega tuleb Põltsamaa vallas liigiti kogumist suurendada. Selleks tuleb pakendikogumisvõrku tihendada koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega.

Prognoos: Pakendijäätmete teke on üks peamisi tegureid, mis majanduskasvu ja tarbimise suurenemisel panustab olmejäätmete tekkekoguse suurenemisse. Majanduskasvust ja tarbimise suurenemisest tuleneva pakendijäätmete tekkekoguse piiramine sõltub sellest, kui suures ulatuses õnnestub rakendada jäätmetekke vältimise meetmeid. Võib siiski eeldada, et pakendijäätmete koguse kasv on mõnevõrra suurem kui üldine olmejäätmete teke. Nii võib prognoosida, et pakendijäätmete tekkekogus suureneb keskmiselt 2-3% aastas, jõudes aastaks 2020 Põltsamaa vallas ligikaudu 243 tonnini.

6.8 Biolagunevad jäätmed

Biolagunevad jäätmed moodustavad olulise osa segaolmejäätmetest. Biolagunevate jäätmete koguste vähendamisel on võtmeroll ladestatavate segaolmejäätmete koguste vähendamisel ning prügilate keskkonnaohu minimeerimisel. Orgaanilise aine rikkad on ka reoveesete, loomsete ja taimsete kudede jäätmed, puidujäätmed jne. Käesolevas punktis käsitletakse olmelise tekkega biolagunevaid jäätmeid nagu paber, köögijäätmed, haljastujäätmed.

SEI (2012-2013) läbiviidud uuringu tulemuste kohaselt moodustas biojäätmete sisaldus segaolmejäätmetes Eestis keskmiselt 31,8%. Sealjuures enamuse moodustasid köögijäätmed 26,9%, järgnesid aiapäätmed 3,8% ja muud biojäätmed 1,1%.

Paberi- ja papijäätmed on eraldi kogutuna kergesti taaskasutatavad. Vanapaberi taaskasutamiseks on tarvis see eraldada muudest jäätmetest ning vältida selle kvaliteedi langemist. Antud jäätmete koguste vähendamine on võimalik eelkõige paberi- ja papijäätmete kogumisvõrgustiku rajamise abil.

Tabel 17. Piirkonna biolagunevate jäätmete teke aastatel 2009-2013, tonni/aastas⁴

Omavalitsus	2009	2010	2011	2012	2013
Pajusi vald	3,12	1,98	2,8	1,07	8,3
Puurmani vald	3,18	3,97	15,64	0,37	0,48
Põltsamaa vald	29,9	29,7	29,6	23,2	37,09
Kokku	36,2	35,7	48,0	24,6	45,9

01. septembri 2015 seisuga oli Pajusi vallas võimalik vanapaberit ja kartongijäätmeid üle anda kolmes kogumiskohas, Puurmani vallas vastavalt kahes kogumiskohas ja Põltsamaa vallas kuues kogumiskohas.

⁴ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Keskkonnaagentuuri jäätmearuandluse andmetel koguti Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vallas 2013. a liigiti ja suunati taaskasutusse 33,7 tonni vanapaberit ja pappi. Lisades sellele juurde segaolmejäätmetes sisalduva paberi ja papi koguse võib eeldada, et kolmes vallas tekkis kokku ligikaudu **87 tonni vanapaberit ja pappi**. Kogutekke kogusele lisandub juurde ka kodumajapidamises kütteks kasutatava vanapaberi ja papi osa, kuid mille kogust ei ole võimalik määrata. Võrreldes liigiti kogutud koguseid ja segaolmes sisalduva vanapaberi koguseid võib väita, et vanapaberi liigiti kogumine toimub väga väiksel määral, sest liialt suur kogus vanapaberit satub segaolmejäätmetesse. Siinkohal tuleb kaaluda vanapaberi liigiti kogumise liitmist korraldatud jäätmeveosse või laiendada vanapaberi kogumisvõrgustikku konteinerite näol.

Olulise osa olmejäätmetes sisalduvatest biolagunevatest jäätmetest moodustavad **biojäätmed**, milleks on aia- ja haljastusjäätmed (nt muru niitmise ja rohimise jäägid, puuoksad, lehed, lilled, maha kukkunud puuviljad jms), samuti kodumajapidamistest, toitlustus- ja kaubandusettevõtetest pärinevad toidu- ja köögijäätmed ning samalaadsed toiduainetetööstuse jäätmed. 2013. aastal koguti liigiti 12,14 tonni biolagunevaid jäätmeid, lisades sellele juurde segaolmejäätmetes sisalduvate biojäätmete kogused oli 2013. aastal kolmes vallas tekkiv hinnanguline **biojäätmete kogus ligikaudu 205 tonni**.

Haljastusjäätmetest saab eristada koduaedades ja ühiskondlikel aladel (pargid, kalmistud) tekkivaid haljastusjäätmeid. Põltsamaa piirkond on enamuses hajaasustuse piirkond, kus valdavaks biolagunevate jäätmete taaskasutamiseks on kompostimine kodumajapidamises. Haljastutes tekkivaid suuremaid oksa ning muud puidumaterjali kasutatakse kohapeal kütteks. Koduaedades tekkivate haljastusjäätmete koguste vähendamiseks propageeritakse nende kohapealset kompostimist. Kompostimise puhul teavitatakse elanikke sellega kaasnevatest nõuetest ja propageeritakse kompostrite kasutamist. Kompostrite paigaldamisega seonduvad kulud katavad jäätmetekitajad ise. Piirkonna elanikud saavad oma haljastusjäätmeid üle anda Põltsamaa jäätmejaamas.

Biolagunevate toidujäätmete eraldi kogumine on seni olnud vabatahtlik. 1/3 segaolmejäätmetest moodustavad biolagunevad jäätmed. Biolagunevate toidujäätmete iseloom on teistest jäätmetest veidi erinev (üldjuhul hakkavad kiiresti haisema, määrivad, talvel külmuvad kiiresti jms). Biojäätmete suure hulga segaolmejäätmete kogumassist põhjustab asjaolu, et orgaaniline materjal sisaldab rohkelt vett ning on seetõttu raske. Biolagunevate jäätmete eraldi käitlemine on lähituleviku üks olulisem osa, vältides seega muude jäätmeliikide segunemist biolaguneva jäätmega. Tiheasustuses tuleb leida koostöös jäätmevedajatega parim lahendus toidujäätmete eraldi käitlemiseks. Toidujäätmete eraldi kogumine on lähiaastatel majanduslikult mittetasuv ning seetõttu tuleb leida finantsvahendeid taristu arendamiseks ning jäätmete kogumiseks. Biolagunevate jäätmete liigiti kogumise nõuded tuleb ära määrata jäätmehoolduseeskirjas.

Reoveesete

Reovee ja selle sette käitlemisega tegelevad igas vallas vastavad ettevõtted. Pajusi valla Pisisaare, Kalana ja Vägari tegevuspiirkondades hooldab reoveepuhasteid vee-ettevõtja Põltsamaa Vallavara OÜ. Puurmani vallas on ühisveevärk ja –kanalisatsioon välja arendatud

Puurmani alevikus ning Sadukülas ja Pikknurme külas. Puurmani alevikus on ühisveevärgi ja –kanalisatsiooni omanikuks ja haldajaks AS Emajõe Veevärk. Sadukülas on ÜVK süsteemide omanikuks ja halduriks AS Kuremaa Enveko. Põltsamaa vallas tegelevad ühiseveevärgi- ja kanalisatsiooniga Põltsamaa Vallavara OÜ, AS Hoolekandeteenused Võisiku Hooldekodu, Põltsamaa Ametikool ja Põltsamaa Varahalduse OÜ. Põltsamaa vallas tekib 120 – 150 tonni reoveesetet aastas, mis käideldakse Põltsamaa linna reoveepuhastis.

Prognoos: Biolagunevate jäätmete ringlusse võtul on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine ja suunamine ringlusesse. Majanduse kasvades suureneb ka tarbimine, mistõttu võib eeldada, et ka biolagunevate jäätmete kogused suurenevad.

6.9 Ohtlikud jäätmed

Jäätmeseaduse § 65 lõike 2 kohaselt kohustub kohalik omavalitsus oma haldusterritooriumil korraldama kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogumist ja üleandmist jäätmekäitlejatele.

Ohtlikke jäätmeid tekib nii majapidamistes kui ettevõtetes. Majapidamistes jääb üle peamiselt vanu akusid, patareisid, värvijäätmeid, ohtlikke pakendeid, vanu ravimeid ja päevavalguslampe jmt. Ettevõtetes tekib nii spetsiifilisi tootmisjääke kui majapidamisega sarnaseid ohtlikke jäätmeid. Ohtlikud jäätmed peab eraldama nende tekkekohas, kuna need kujutavad ohtu nii inimese tervisele kui ka keskkonnale.

Tabel 18. Piirkonna ohtlike jäätmete teke aastatel 2009-2013, tonni/aastas⁵

Jäätmeliik	2009	2010	2011	2012	2013
Pajusi vald	15,5	12,4	15,3	6,50	9,9
Puurmani vald	11,8	15,1	22,8	127,9	21,5
Põltsamaa vald	130,0	94,5	138,1	89,9	1864,9
Kokku	157,3	122,0	176,2	224,3	1896,3

Kõige suurema osa ohtlike jäätmete tekkest 2013. aastal moodustavad ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas, mis moodustasid ligikaudu 94% kogu ohtlike jäätmete tekkest. Ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas tekivad peamiselt teede ehituse ja rekonstrueerimistöõde käigus. Jäätmearuandluse andmetel kogu ohtlikke aineid sisaldavad kivid ja pinnas suunati taaskasutusse. Lisades liigiti kogutud ohtlike jäätmete kogusele segaolmejäätmetes sisalduva ohtlike jäätmete koguse võib eeldada, et piirkonnas tekkis 2013. aastal **1905 tonni ohtlikke jäätmeid.**

Ohtlike ja elektroonikajäätmete üleandmiseks teenindavad piirkonna elanikke Põltsamaa jäätmejaam, Pisisaare, Vägari ja Puurmani keskkonnajaamad. 2014.a töid Pajusi ja Põltsamaa valla elanikud jäätmejaama 5,6 tonni ohtlikke jäätmeid. 2014.a ohtlike jäätmete kogumisringide käigus koguti Pajusi valla elanike käest 697 kg ohtlikke jäätmeid, Puurmani vallast 168 kg ja Põltsamaa vallast 315 kg ohtlikke jäätmeid.

⁵ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Eeldatavasti on majapidamistes tegelikkuses tekkiv ohtlike jäätmete kogus mõnevõrra suurem, kuna teatud osa ohtlike jäätmeid satub ka muude jäätmete (nt ehitus- ja lammutusjäätmete) hulka aga ka väljapoole ametlikku jäätmekäitlussüsteemi.

Prognoos: Võib eeldada, et ka kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete kogus (eelkõige liigiti kogutud jäätmed) majanduskasvu ja suureneva tarbimise valguses edaspidi pigem suureneb. Eeldatavasti suureneb ka elanikkonna teadlikkus, mistõttu hakatakse ohtlike jäätmeid rohkem liigiti koguma ja tooma kogumiskohtadesse.

Ettevõtjad peavad ise korraldama ohtlike jäätmete kogumiseks mõeldud kogumismahutite paigaldamise. Ettevõtted peavad ise oma ohtlikud jäätmed üle andma vastavat jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale vastuvõtjale.

Ohtlike jäätmete alla kuuluvad ka vanaõli jäätmed. Antud jäätmete hulka kuulub mistahes kasutuselt kõrvaldatud määrde-, kütte- ja tööstusõli olenemata selle tekkest. Jäätmevaldaja, kes vanaõli ei taaskasuta ega kõrvalda, on kohustatud selle üle andma kompleksluba või jäätmeluba ja ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale isikule. Lähim koht vanaõli jäätmete üleandmiseks on Põltsamaa jäätmejaam ja Puurmani keskkonnajaam.

Tabel 19. Piirkonnas vanaõli jäätmete teke ja käitlemine aastatel 2009-2013, tonni/aastas⁶

Aasta	Kogu teke (sh kogutud)	Transporditud sisse	Taaskasutatud	Transporditud välja
2009	6,24	0	0	7,11
2010	1,64	0	0	1,23
2011	5,18	0	0	4,56
2012	4,1	0	0	4,1
2013	4,67	0	0	4,57

Prognoos: Vanaõli teke on otseselt seotud ettevõtete tegevuse ja üldise majandusliku arenguga. Võib eeldada, et vanaõli tekkekogus järgnevatel aastatel pigem kasvab.

Raviasutuste jäätmete käitlemine

Tervishoiul tekkivate jäätmete käitluse riikliku juhendmaterjali järgi on riiklikul tasandil paika pandud tervishoiu jäätmete kogumispunktid teise ja kolmanda tasandi haiglate juures. Tervishoiuasutustes peab riskijäätmeid koguma kindlasti olmejäätmetest eraldi ja tekkivad jäätmed suunama käitlemiseks riskijäätmete käitlussüsteemi.

Ohtlike jäätmeid tekitavad ettevõtted (sh meditsiinasutused) peavad sõlmima ohtlike jäätmete üleandmiseks lepingu vastavat käitluslitsentsi omava ettevõttega. Ohtlike jäätmete kogumiseks peavad ettevõtted rajama või leidma spetsiaalse koha, mis on vastavalt märgistatud, ning kogumiseks tuleb kasutada spetsiaalset jäätmetaarat. Samuti peavad eelnimetatud ettevõtted vastu võtma ettevõttesisesed jäätmekäitluseeskirjad. Ohtlike jäätmete kogumise ja üleandmisega seotud kulud katavad ettevõtted ise. Jäätmete üleandmise tõestamise aluseks on ohtlike jäätmete saatekiri.

⁶ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Tervishoiu asutuste jäätmete käitlemise täpsed tingimused sätestatakse jäätmehoolduseeskirjas.

6.10 Suurjäätmed

Suurjäätmed on suuregabariidilised esemed, näiteks mööbliesemed, vaibad, madratsid, kraanikausid, wc-potid jne. Suurjäätmetena ei käsitleta romuautosid ja autorehve, elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmeid, sh külmikud, pesumasinad, telerid.

Tabel 20. Piirkonnas suurjäätmete teke aastatel 2012-2014, tonni/aastas⁷

Jäätmeliik	Jäätmekood	2009	2010	2011	2012	2013
Suurjäätmed	20 03 07	3,14	-	-	-	-

Jäätmearuandluses puuduvad andmed suurjäätmete tekke kohta. Suurjäätmete vastuvõtmine on korraldatud Põltsamaa jäätmejaamas. Jäätmejaamas toimub suurjäätmete töötlemine eraldi materjalideks (puit, tekstiil, lammutuspraht), mistõttu jäätmejaamast välja veetavad jäätmeid kodeeritakse teise jäätmekoodi alla. Võib arvata, et suur osa äravisatud suurjäätmetest satub muude jäätmete hulka (nt ehitusjäätmed) ja siiski veel ka looduskeskkonda.

Prognoos: Suurjäätmete teke sõltub otseselt jäätmete vastuvõtutingimustest, kas jäätmeid saab ära anda tasuta või tasu eest, samuti elanikkonna majanduslikust olukorrast. Võib eeldada et, majandusolukorra paranedes suureneb mõnevõrra ka suurjäätmete teke (nt mööbli väljavahetamise tulemusel).

6.11 Ehitus- ja lammutusjäätmed

Ehitusjäätmed on ehitus-, remondi- ja lammutusjäätmed, mittekasutatav väljaveetav pinnas, puidu, metalli, betooni, telliste, ehituskivide, klaasi ja muude ehitusmaterjalide jäätmed, sh need, mis sisaldavad asbesti ja teisi ohtlikke jäätmeid, mis tekivad ehitamisel ja remontimisel ning mida ehitusobjektidel tööd tegemiseks ei kasutata.

Ehitusjäätmete käitlemise küsimused tuleb lahendada juba ehitise projekteerimise etapis. Ehitise vastuvõtmisel tuleb muude dokumentide hulgas esitada õiend jäätmete nõuetekohase käitlemise kohta. Ehitusjäätmete käitlust reguleerivad valdade jäätmehoolduseeskirjad, mille alusel vastutab ehitusjäätmete nõuetekohase käitlemise eest jäätmevaldaja kuni nende taaskasutamiseni või üleandmiseni jäätmevedajale. Ehitus- ja lammutusjäätmeid sh. eterniiti on võimalik üle anda Põltsamaa jäätmejaamas. Ehitus- ja lammutusjäätmete ning liigse kaevise taaskasutamisel propageeritakse nende kasutamist ehitustegevuses, üheks olulisemaks objektiks selle puhul on Kuningamäe rekreatsiooniala ehitamine.

Tabel 21. Piirkonna ehitus- ja lammutusjäätmete teke aastatel 2009-2013, kogus tonni/aastas⁸

Jäätmeliik	Jäätmekood	2009	2010	2011	2012	2013
Betooni-, tellise-, plaadi- või keraamikatootesegud	17 01	1446,6	118,3	23,7	62,0	247,0
Puit, klaas ja plast	17 02	224,0	9,0	0,44	2,2	0,62

⁷ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

⁸ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Metallid	17 04	1745,7	1891,2	1965,4	1763,5	1107,9
Kivid, pinnas ja süvenduspinnas	17 05	9101,5	10384,1	12627,1	12161,0	2292,9
Isolatsioonimaterjalid ja asbesti sisaldavad ehitusmaterjalid	17 06	0,85	3,73	0,72	8,7	6,46
Kipsipõhised ehitusmaterjalid	17 08	14,0	15,5	-	-	61,0
Muu ehitus- ja lammutussegapraht	17 09	256,5	260,2	235,7	259,7	87,6
KOKKU		12789,2	12682,0	14853,1	14257,1	3803,5

Ehitus- ja lammutusjäätmete kogumise peamiseks eesmärgiks on jäätmekoguste ja jäätmete ohtlikkuse vähendamine. Eesmärgi täitmisel on peamine roll tööde teostajal, kes mõistliku töökorralduse ja tööde parema organiseerimisega saab ehitus- ja lammutustöödel eelnimetatud jäätmete teket vältida või koguseid vähendada. Ettevõtte eesmärgiks peaks olema:

- 1) suurendada korduskasutatavate materjalide kasutamist;
- 2) vähendada materjalide raiskamist tööde kõigil etappidel;
- 3) vähendada ohtlike ainete kasutamist;
- 4) eraldada ja koguda ehituse kõigis etappides tekkivad ohtlikud jäätmed (asbesti sisaldavad materjalid, saastunud kivid, pinnas, immutatud puit);
- 5) eraldada lammutusjäätmete hulgast turuväärtust omavad materjalid;
- 6) eraldada lammutusjäätmete hulgast materjalid, mis võivad jäätmete edasisel töötlemisel ja kasutamisel põhjustada ehitise kvaliteedi langust.

Ohtlike ehitus- ja lammutusjäätmete kogumine ehitusobjektidel peab toimuma spetsiaalsetes kogumiskonteinerites ning tekkinud jäätmed tuleb otse üle anda ohtlike jäätmete käitluslitsentsi omavale ettevõttele.

Metallijäätmed

Metallijäätmete kogused põhinevad jäätmeandmebaasis ehitus- ja lammutusprahi jaotises olevatel jäätmetel koodiga 17 04. Metallijäätmete kokkuostuhind on taganud taaskasutamise, vaid väike osa satub prügilasse koos olmejäätmete või ehitusprahiga. Metallijäätmeid saab üle anda vanametalli kokkuostjatele või viia Põltsamaa jäätmejaama.

Puidujäätmed

Puidujäätmete taaskasutamisel tuleks eelkõige tähelepanu pöörata nende taaskasutamisele läbi soojusenergia tootmise. Mittepõlevate või raskesti põlevate puidujäätmete kõrvaldamine või taaskasutamine toimub vastavat jäätmekäitleja registreerimistõendit, jäätmeluba või keskkonnamoelustõendit omavas jäätmekäitluskohas.

Ohtlike ainete töödeldud puidujäätmeid käsitletakse ohtlike jäätmetena ning need tuleb üle anda otse ohtlike jäätmete käitluslitsentsi ja jäätmeluba omavale ettevõttele.

Prognoos: Ehitus- ja lammutusjäätmete tekke kogused sõltuvad otseselt majanduslikust olukorrast. Mida kiirem on majanduslik kasv, seda enam toimub uute ehitiste rajamine ning

vanade lammutamine. Ilmselt sõltub ehitus- ja lammutusjätmete kogus ka tulevikus investeringutest, uute ettevõtete tekkest ja kinnisvara arengust, millega võivad lisanduda täiendavad jäätmekogused. Vaadates viimaste aastate ehitus- ja lammutusjätmete teket, mis on pidevalt suurenenud võib eeldada ehitus- ja lammutusjätmete tekkekoguse suurenemist järgmisel perioodil (aastani 2020).

6.12 Probleemtoodete jäätmed

Eestis kehtiv jäätmeseadus kehtestab nn probleemtoodetele tootjavastutuse põhimõtte, mis tähendab, et tootja on kohustatud tagama tema valmistatud, edasimüüdud või sisseveetud probleemtoodest tekkivate jätmete kokku kogumise ja nende taaskasutamise või kõrvaldamise. Probleemtooted on kõik tooted, mille jäätmed võivad põhjustada kõrgendatud riske inimese tervisele ja keskkonnale. Siiani on reguleeritud probleemtoodete käitlust koos teiste ohtlike jäätmetega, kuid nende kõrgendatud riskist tulenevalt tuleb nende käitlemisele täiendavat tähelepanu pöörata.

Probleemtooted on:

- 1) patareid ja akud;
- 2) mootorsõidukid ja nende osad;
- 3) elektri- ja elektroonikaseadmed ja nende osad;
- 4) rehvid;
- 5) põllumajandusplast.

Tabel 22. Pajusi vallas probleemtoodete teke aastatel 2009-2013, kogus tonni/aastas⁹

Jäätmeliik	Jäätmekood	2009	2010	2011	2012	2013
Pliiakud	16 06 01*	8,65	8,5	5,51	3,57	4,8
Patareid ja akud	20 01 33*	0,04	-	0,04	0,004	0,05
Vanarehvid	16 01 03	0,5	0,45	0,45	14,7	0,1
Romusõidukid	16 01 04*	-	3,4	5,53	2,01	2,4
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	2,6	-	2,28	0,01	0,29
Plastijäätmed	02 01 04	-	-	-	-	15,0
KOKKU		11,79	12,35	13,81	20,29	22,6

Tabel 23. Puurmani vallas probleemtoodete teke aastatel 2009-2013, kogus tonni/aastas¹⁰

Jäätmeliik	Jäätmekood	2009	2010	2011	2012	2013
Pliiakud	16 06 01*	3,54	7,43	4,88	5,96	6,8
Patareid ja akud	20 01 33*	0,02	0,03	0,004	0,02	0,002
Vanarehvid	16 01 03	0,04	0,67	19,77	0,03	5,9
Romusõidukid	16 01 04*	2,0	2,1	11,5	10,0	5,7
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	5,07	3,39	3,77	3,27	3,15

⁹ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

¹⁰ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Plastijäätmed	02 01 04	-	-	-	-	1,2
KOKKU		10,67	13,62	39,92	19,28	22,8

Tabel 24. Põltsamaa vallas probleemtoodete teke aastatel 2009-2013, kogus tonni/aastas¹¹

Jäätmeliik	Jäätmekood	2009	2010	2011	2012	2013
Pliiakud	16 06 01*	18,2	21,6	16,4	8,9	10,1
Patareid ja akud	20 01 33*	0,1	0,22	0,07	0,02	0,03
Vanarehvid	16 01 03	44,1	62,4	43,8	40,1	44,0
Romusõidukid	16 01 04*	4,5	3,4	8,6	1,02	6,5
Elektri- ja elektroonikaseadmed	20 01 23* 20 01 35* 20 01 36	34,5	26,7	27,7	34,3	30,7
Plastijäätmed	02 01 04	20,6	7,18	9,6	5,9	15,7
KOKKU		122,0	121,5	106,1	90,2	107,03

Patareid ja akud

Tootja on kohustatud kantavate patareide ja akude ning mootorsõidukite patareide ja akude jäätmed tarbijalt turustaja müügikohtade kaudu tagasi võtma tasuta, sõltumata sellest, kas tarbija kavatses osta uue patarei või aku või mitte. Tootja varustab turustajat kogumiseks vajaliku kogumismahutiga.

Tootja on kohustatud patareide ja akude turustajalt, kohalikul omavalitsusel ning kohaliku omavalitsuse jäätmejaama halduslepingu alusel haldavalt jäätmekäitlejalt patarei- ja akujäätmed tasuta tagasi võtma.

Patareide ja akude tootjavastutuse kohustusega tegeleb MTÜ EES-Ringlus ja MTÜ Eesti Elektroonikaromu.

Lisaks müügikohtadele on võimalik patareisid ja akusid üle anda:

- Põltsamaa vallas Põltsamaa jäätmejaamas;
- Puurmani vallas Puurmani keskkonnajaamas;
- Pajusi vallas Pisisaare keskkonnajaamas.

Romusõidukid ja rehvid

Mootorsõidukite ja nende osade (sh rehvide) tagasivõtmise peavad tootja-vastutuse põhimõttel ellu rakendama ja finantseerima tootjad ja turustajad, kes võivad selle ülesande delegerida jäätmekäitlejatele.

Vanarehvide kogumiseks on MTÜ Eesti Rehviliit loonud tootjavastutussüsteemi. Rehvitöökodade kliendid, nii eraisikud kui firmad, võivad rehvitöökotta, mis on sõlminud lepingu rehviliduga, anda oma rehvid tasuta üks ühe vastu. Üks ühe vastu vastuvõtmine tähendab, et iga ostetud rehvi kohta saab rehvitöökotta jätta ühe samatüübilise rehvi. Vanarehve on võimalik ära anda Põltsamaa jäätmejaamas.

¹¹ Aluseks võetud Keskkonnaministeeriumi Keskkonnaagentuuri andmed

Elektri- ja elektroonikaseadmete jäätmed

1. septembrist 2005 korraldab elektroonikajätmete kogumist ja käitlemist probleemtooteid tootvaid ettevõtteid ühendavad organisatsioonid MTÜ Eesti Elektri- ja Elektroonikaseadmete Ringlus ning MTÜ Eesti Elektroonikaromu. Vastavaid jäätmeid saab üle anda uue toote ostmisel kauplusesse, ära anda kevadise kogumisringi käigus või viia Pisisaare ja Puurmani keskkonnajaama või Põltsamaa jäätmejaama.

2014.a kogumisringide käigus koguti Pajusi vallast 1,02 tonni elektroonikajätmeid, Puurmani vallast 0,99 tonni ja Põltsamaa vallast 1,6 tonni elektroonikajätmeid.

Prognoos: Majanduskasvu ja tarbimise suurenemisega võivad kasvavad edaspidi parteide ja akude, romusõidukite, elektroonikaromu ja vanarehvide tekkekogused. Koostöös tootjavastutusorganisatsioonidega tuleb optimeerida probleemtoodetest tekkinud jäätmete kogumiskohtade asukohad nii, et kõigile elanikele oleksid tagatud võrdsed mugavad võimalused probleemtoodete äraandmiseks.

7 JÄÄTMETEKKE VÄLTIMINE

Jäätmetekke vältimine on jäätnehierarhia kõige prioriteetsem tase, mida tuleks arvestada ja eelistada jäätmekäitluse korraldamisel. Jäätmetekke vältimise alla loetakse:

- otsest vältimist – mõistlik tarbimine, keskkonda ja ressursse säästev tootmine
- korduskasutust – toote uuesti kasutamine esialgsel otstarbel
- korduskasutuseks ettevalmistamist –remontimine, ümberdisainimine, kontrollimine jne

Jäätmetekke vältimise võimalused sõltuvad paljudest teguritest nagu majandusolukord, tarbijate teadlikkus, ressursitõhususe ja jäätmetekke vältimise meetmete rakendamise ulatus jne.

Olmejäätmete tekke vältimise edendamisel on peamine roll täita elanikkonnal, kelle teadlikkusest ja tarbimisharjumustest sõltub suuresti nii pakendijäätmete, toidujäätmete kui ka muude olmejäätmete tekkekoguse vähendamine. Elanikkonna teadlikkuse tõstmisel, teabe levitamisel ja jäätmete vältimisele suunatud initsiatiivide toetamisel ning vastavate tingimuste loomisel (nt kasutatud toodete korduskasutuseks tingimuste loomine) on omakorda võtmeroll **kohalikel omavalitsustel**. Oluline on arvesse võtta, et elanikel ja ettevõtetel peab olema võimalus panustada jäätmetekke vältimisse ja korduskasutusse.

Jäätmetekke vältimisele aitab olulisel määral kaasa **teadlikkuse tõstmine**, mis on suunatud nii omavalitsuste, ettevõtete kui ka tarbijate/elanikkonna teadlikkuse ja teadmiste suurendamiseks.

Korduskasutuse suurendamiseks on üheks võimaluseks luua keskkonnajaamas tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid jne.

8 KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE JA JÄRELEVALVE

8.1 Keskkonnateadlikkuse tõstmine

Jäätmekavaga püstitatud eesmärkide elluviimine eeldab elanike kaasamist ja vastavat selgitustööd. Jäätmete tekke vähendamine, jäätmete sorteerimine ja käitlemine tekkekohas sõltub suurel määral elanike valmisolekust jäätmekäitlust edendada. Valmisolek on omakorda seotud motiiviga – vähendada jäätmekäitluse maksumust, parandada elukeskkonda tervikuna jne.

Pideva selgitustöö ja teavitamise aluseks on eesmärgistatud info edastamine, info edastamise viisideks on kohalikud ajalehed, kuulutused, viidad, bukletid. Üheks võimaluseks on kasutada interneti. Kuna interneti kasutamine on ikkagi piiratud, siis on informatsiooni vajalik dubleerida paber kandjal. Jäätmekäitluse alane selgitustöö ja teavitamine peab olema üldise säästliku eluviisi propageerimise kontekstis ja haakuma teiste valdkondadega.

Jäätmealase teavitustööga tuleb jätkata ka järgneval perioodil. Eelkõige tuleb koostöös asjassepuutuvate organisatsioonidega tähelepanu pöörata jäätmete korduskasutuse ja teiste jäätmetekke vältimise võimaluste tutvustamisele. Jäätmete liigiti kogumise edendamine eeldab jätkuvat ja regulaarset teavitamist.

Elanike üldise keskkonnateadlikkuse tõstmise ja informeerimise võimalused:

- info levitamine ajalehes, internetis, kauplustes, valla avalikes teabepunktides, raamatukogudes, õppeasutustes, infovoldikute jagamine elanike postkastidesse jm;
- eelkõige tuleb anda infot muudatuste kohta jäätmemajanduses ning ergutada elanikke jäätmeid liigiti koguma;
- teavitustöö infopäevade, jäätmekäitlus- ja heakorrakampaaniate toimumise ajal;
- selgitus- ja kasvatustöö korraldamine lasteaedades ja koolides – vastavasisulised õppetunnid, mängud, konkursid;
- säästvate tarbimisharjumuste propageerimine.
- liigiti kogutavate jäätmete üleandmisvõimaluste ja nende käitlemise nõuete tutvustamine.

8.2 Järelevalve

Järelevalvet jäätmekäitluse üle teostavad järgmised institutsioonid:

- Keskkonnainspeksioon
- Vallavalitsus

Lisaks nimetatutele on järelevalveasutuseks Veterinaar- ja Toiduamet, mis teostab järelevalvet loomsete jäätmete käitluse üle.

Jäätmeseadusest tuleneva järelevalve tõhustamiseks tuleb Vallavalitsusel tõhustada koostööd Keskkonnainspeksiooniga ja teiste järelevalvet teostavate asutustega.

9 JÄÄTMEHOOLDUSE ARENDAMISE RAHASTAMINE

Jäätmeseadusega on sätestatud põhimõtted, et jäätmekäitluse kulud kannab jäätmetekitaja. Korraldatud jäätmeveoga liitunud jäätmevaldaja tasub jäätmeveo teenustasu, mis peab katma jäätmekäitluskohtade rajamis-, kasutamise-, sulgemise- ja järelhoolduskulud ning jäätmete veo ja veo ettevalmistamisega soetud kulud. Keskkonnapoliitika põhimõte „saastaja maksab“ ja „tootja vastutus“ tähendab seda, et jäätmekäitluse kulud maksab kinni lõpptarbija. Elektroonikajäätmete ja pakendijäätmete käitlemise puhul maksavad otseselt kulud kinni tootja- ja taaskasutusorganisatsioonid, kaudselt aga ka lõpptarbijad (jäätmekäitluskulud lisatakse toodete hindadele).

Peamiseks probleemiks jäätmehoolduse rahastamisel on jätkuvalt saastetasude põhine riiklik finantseerimise süsteem. Kuna olmejäätmete prügilasse ladestamine on viimastel aastatel järsult langenud ja võib eeldada, et lähiajal lõppeb sootuks, on ka saastetasul põhinev omavalitsuste rahastamine sellisel kujul praktiliselt lõppenud. Seega on omavalitsustel jäätmehoolduse korraldamisel ja õigusaktidega pandud kohustuste täitmisel võimalik täna tugineda peamiselt ainult oma eelarvelistele vahenditele. Lisaks oma rahale on omavalitsustel võimalik taotleda toetust Keskkonnainvesteeringute Keskusest.

Jäätmehoolduse arendamisel on kolm põhieesmärki, milleks on jäätmehoolduse süsteemi korrastamine, infrastruktuuri arendamine ja haldamine ning järelevalve ja jäätmehoolduse suunamine. Jäätmehoolduse arendamisel on oluline, et lisaks uutele arendustegevustele jätkatakse ka olemasolevate teenuste pakkumist ja rahastamist. Peamised rahalised kulutused on seotud infrastruktuuri arendamisega ja jäätmekäitluse igapäevase haldamiskuludega.

Jäätmehoolduse infrastruktuuri arendamise ja haldamise käigus tuleb ellu viia järgnevaid tegevusi:

- Pakendijäätmete kogumisvõrgustikku tihendamise. Alates 01. jaanuarist 2015 hakkas kehtima pakendiseaduse muudatus, mille kohaselt peavad tegevusluba omavad taaskasutusorganisatsioonid muutma pakendijäätmete kogumist selliselt, et iga taaskasutusorganisatsioon on kohustatud paigaldama avalikkusele mõeldud pakendikonteinerid iga pakendiliigi kohta eraldi. Igas kogumiskohas peab olema tagatud kõikide pakendimaterjalide liikide st klaaspakendi, plastpakendi, paber- ja kartongpakendi, metallpakendi, puitpakendi ja muud pakendi kogumine. Kogumisvõrgustiku paigaldamist rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid. Investeeringute vajaduse katavad tootjavastutusorganisatsioonid. Kindlasti peab omavalitsus koostöös taaskasutusorganisatsioonidega konteinerpargi üle vaatama, et iga organisatsiooni poolt oleks tagatud minimaalses mahus konteinerite arv.
- Samalaadselt kortermajadega on vajalik laiendada ka paber- ja kartongjäätmete üleandmisvõimalusi eramute piirkonnas. Oluline on olemasolev võrgustik üle vaadata, et avalikud konteinerid ei asuks liiga tihedalt koos ning kõigile konteineritele oleks tagatud avalik juurdepääs.
- Ohtlike jäätmete käitlemine Põltsamaa jäätmejaamas. Kokku kogutud ohtlike jäätmete käitluskulud on ca 7000 eurot aastas.
- Ohtlike jäätmete kogumine Pisisaare keskkonnajaamas.
- Ohtlike jäätmete käitlemine Puurmani keskkonnajaamas.

- Iga-aastaste tegevuste hulka peab kuuluma ka ohtlike jäätmete ning elektroonikaromude kogumisringide jätkamine, et ka kogumispunktist kaugemal elavatel inimestel oleks mugavam jäätmeid üle anda. Ühe valla kogumisringi ligikaudne maksumus on 600 eurot aastas.
- Olulisemaks kuluallikaks kujuneb Põltsamaa jäätmejaama haldamine ja jäätmejaamas kokku kogutud jäätmete käitlemine. Jäätmejaama halduskulude maht selgub riigihangete käigus. Viimastel aastatel on aasta keskmiseks halduskuluks kujunenud ca 15 000 eurot. Iga-aastane käitluskulude suurus sõltub vastuvõetavate jäätmete nimistust, majanduslikust olukorrast ja üldisest hinnatasemest.
- Suurjäätmete ja eterniidijäätmete vastuvõtmine Põltsamaa jäätmejaamas on üldjuhul elanikele tasuta eest. Vastavalt võimalustele püütakse tagada tasuta vastuvõtmine projektide raames läbi SA-e Keskkonnainvesteeringute Keskus. Suurjäätmete tasuta vastuvõtmine elanikelt eeldab eelarvelisi vahendeid ca 1200 eurot aastas ja eterniidijäätmete tasuta vastuvõtmine ca 3000 eurot aastas.
- Liigiti kogutavate jäätmete puhul tuleb korraldada vanapaberi, pakendi, plasti, metalli, klaasi ning biolagunevate jäätmete liigiti kogumine. Antud jäätmete kogumise puhul on kõige otstarbekam need jäätmed kokku koguda jäätmejaamas ning avalikes jäätmete kokkukandepunktides.
- Jäätmejaamas on probleemiks sadevee segunemine biolagunevate jäätmete nõrgveega, mida ei tohi juhtida keskkonda. Järgnevate aastate jooksul tuleb jäätmejaama taristu arendamise käigus täiendada jäätmejaama alalt kogutava sadevee kogumise ja puhastamise süsteemi. Tööde maksumus selgub hanke käigus.

Kohalike omavalitsuste jäätmehoolduse arendamine toimub valdade eelarvelistest vahenditest ja sihtotstarbelistest projektipõhistest tuludest. Alljärgnevates tabelites toodud kulutused jäätmehooldusele sisaldavad kulutusi kohaliku omavalitsuse eelarvest: valla hallatavate asutuste korraldatud jäätmevedu, Põltsamaa jäätmejaama kaashaldamine, liigiti kogutavate jäätmete konteinerite tühjendused, munitsipaalmaadelt jäätmete koristamine ja vanade ladestuste koristamine, avalike aladelt (spordirajatised, terviserada, puhkealad jne) olmejäätmete käitlemine.

Tabel 25. Pajusi valla kulutused ja investeeringud 2009-2014. aastatel.

Aasta	Laekunud saastetasu eur	Kulutused/investeeringud jäätmehooldusele eur
2009	519	5 781
2010	490	5 518
2011	529	5 729
2012	442	5 805
2013	38	4 278
2014	81	4 145
KOKKU	2099	31 256

Tabel 26. Puurmani valla kulutused ja investeeringud 2009-2014. aastatel.

Aasta	Laekunud saastetasu eur	Kulutused/investeeringud jäätmehooldusele eur
2009	1 292	3 700
2010	1 312	4 539
2011	988	2 850
2012	938	3 405
2013	161	4 133
2014	497	3 708
KOKKU	5 188	22 335

Tabel 27. Põltsamaa valla kulutused ja investeeringud 2009-2014. aastatel.

Aasta	Laekunud saastetasu eur	Kulutused/investeeringud jäätmehooldusele eur
2009	3015	9327
2010	3320	11 271
2011	3203	10 088
2012	2647	7 567
2013	351	7 131
2014	259	5 528
KOKKU	12 795	50 912

Seni valdadele laekuv saastetasu ei kata iga-aastaseid kulutusi ja investeeringuid jäätmekäitlusele ning vallavalitsustel tuleb leida täiendavaid rahalisi vahendeid oma eelarvest.

10 JÄÄTMEKAVA RAKENDAMISE MÕJU KESKKONNALE

Käesoleva jäätmekavaga seotud eesmärgid ning nende täitmiseks toodud tegevuste eesmärk on eelkõige tervikliku jäätmekäitlussüsteemi loomine, mille juures oleks arvestatud ka keskkonna- ja terviseaspekte.

Jäätmekavaga planeeritavad tegevused seisnevad peamiselt jäätmete kogumise korraldamises ning liigiti kogumise tõhustamises. Jäätmekava toob välja, et jäätmekäitluse edasist arengut planeerides on vajalik lähtuda eelkõige jäätmehierarhiast. Seega olenemata võimalikest jäätmekäitluse alternatiividest, tuleb igal juhul jätkata jäätmete liigitikogumist. See aitab kaasa jäätmete lõppkäitlemise keskkonnamõtjude vähendamisele, samuti väheneb taastumatute loodusvarade kasutamine ja sellest tingitud keskkonnamõtjud.

Täites jäätmekavas esitatud eesmärgid: suurendades jäätmete sortimist ja eraldikogumist, luues elanikele võimalusi eraldi kogutud jäätmete üleandmiseks ja motiveerides neid keskkonnateadlikkuse tõusu, majandusliku kasu ning järelevalve tõhustamise kaudu, väheneb ka jäätmete tekkest ja kogumisest tulenev keskkonnamõju.

Paratamatult kaasneb jäätmekäitlusega teatud müra ja õhu saastamine jäätmete kogumisel ja transpordil. Negatiivset mõju (hais) võib tekkida ka jäätmekonteinerite ebaregulaarsel tühendamisel.

Keskkonna reostamisega kaasnevad ka sotsiaalsed mõjud nagu maa hinna langus, atraktiivsuse vähenemine turismi seisukohalt jm.

Kui jäätmete sortimine tekkekohas, liigiti kogumine ja korraldatud jäätmevedu vastab kehtestatud korrale, siis keskkonnamõjud valla territooriumil on suhteliselt väikesed.

Lähtudes tunnustatud jäätmekäitlusmeetodite prioriteetsusest on kõige olulisem jäätmete teket vältida ja vähendada. Eelkõige tuleb tähelepanu pöörata jäätmete korduskasutusele ettevalmistamisele, ringlusse võtule, jäätmete energiakasutusele võtule ning lõpuks jäätmete ladestamisele prügilasse.

Jäätmekava rakendamise ja korraldatud jäätmeveoga väheneb jäätmete illegaalne ladestamine, mis vähendab survet keskkonnale.

11 JÄÄTMEHOOLDUSALASED EESMÄRGID

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla ning KEJHK üldiseks jäätmehoolduse arendamise eesmärkideks on suurendada elanikkonna keskkonnateadlikkust, mõjutada tarbimisharjumusi ning muuta jäätmehooldus jäätmevaldajatele igapäeva elu loomulikuks osaks.

Jäätmekäitluse strateegiliseks eesmärgiks järgmisel perioodil on **jäätmetekke vältimise edendamine ja jäätmete ringlusse võtu suurendamine.**

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla ühise jäätmekava raames nimetatud strateegilise eesmärgi saavutamiseks kavandatud meetmete ja tegevuste edukal rakendamisel saavutatakse järgmised tulemused:

- loodud on täiendavad võimalused jäätmete korduskasutamise edendamiseks ning liigiti kogutud jäätmete üleandmiseks.
- Piirkonna elanikud ja ettevõtted on teadlikud jäätmetekke vältimise ja liigiti kogumise võimalustest ning tahavad ja saavad panustada jäätmetekke vältimisse ja taaskasutuse suurendamisse.
- Vallavalitsustel on olemas piisavad ressursid ja teadmised nii jäätmekäitluse korraldamise kui järelevalve osas.

11.1 Jäätmehoolduse korraldamise pikaajaline planeerimine

- Koostöö teiste omavalitsuste ja riigiasutustega keskkonnajärelevalve tõhustamiseks.
- Elanikkonna pidev teavitamine jäätmehoolduse korraldusest ja korraldatud olmejäätmeveo vajaduse selgitamine ja kohustuse täitmise jälgimine.
- Täiustamist vajab mitmesuguste jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine, arvestades seejuures erinevate sihtgruppide vajadustega ja neile suunatud eesmärkidega.
- Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine kooliõpilastele ja lasteaialastele. Koostöös jäätmekäitlejate ja taaskasutusorganisatsioonidega.

- Korraldatud jäätmeveo korraldamine.
- Jäätmehooldust reguleerivate õigusaktide ajakohastamine.

Tegevused:

- Jäätmealaste artiklite avaldamine vallalehtedes.
- Jäätmealaste juhendmaterjalide väljaandmine ja levitamine.
- Projektide läbiviimine kooliõpilastele.
- Korraldatud olmejäätmevedu jäätmevedaja valimine läbi teenuste kontsessiooni.
- Jäätmekava ja jäätmehoolduseeskirjade ajakohastamine.

11.2 Jäätmetekke vältimise, jäätmete sorteerimise, liigiti kogumise ja taaskasutamise suurendamine ning eesmärgid jäätmeliikide kaupa:

- Pisisaare ja Puurmani keskkonnajajaamade ning Põltsamaa jäätmejaama haldamine ja tegevuste arendamine.
- Pakendijäätmete kogumisvõrgustiku täiendamine.
- Kodumajapidamistes tekkinud ohtlike jäätmete ja elektroonikajäätmete kogumise edendamine.
- Suurjäätmete liigiti kogumise ja taaskasutamise arendamine Põltsamaa jäätmejaamas.
- Biolagunevate jäätmete taaskasutamise propageerimine ja kompostimine Põltsamaa jäätmejaamas.
- Taaskasutamiseks või korduskasutamiseks tagada tingimused, kus inimestel oleks võimalik ära anda kasutatud ja kasutuskõlblikku mööblit, kodumasinaid, kasutatud rõivaid jne.
- Põltsamaa jäätmejaama sadevee kogumise ja puhastamise süsteemi täiendamine.

Tegevused:

- Pisisaare ja Puurmani keskkonnajajaamade ning Põltsamaa jäätmejaama haldamine.
- Põltsamaa jäätmejaama sadevee kogumise ja puhastamise süsteemi täiendamine.
- Vanapaberi, pakendi, ohtlike ja elektroonikajäätmete liigiti kogumise korraldamine Pisisaare ja Puurmani keskkonnajajaamas.
- Vanapaberi, pakendi-, metalli-, klaasi-, ohtlike, elektroonika-, ehitus- ja suurjäätmete kogumise korraldamine Põltsamaa jäätmejaamas ning lisaks pakendijäätmete kogumise korraldamine avalikes jäätmete kokkukandepunktides.
- Tiheasustusaladel asuvate kortermajade puhul biolagunevate köögi- ja sööklajajäätmete liigiti kogumine ühildatuna korraldatud jäätmeveoga alates aastast 2018.
- Segaalmejäätmete kogumine tekkekohas – prügiveedu peab jõudma tarbijateni ka hajaasustuses. Eesmärgiks on kõikide jäätmetekkekohtade 100% liitmine korraldatud jäätmeveoga aastaks 2018 ning aastaks 2020 tuleb suunata taaskasutusse 50% vallas tekkivate olmejäätmete kogumassist.
- Pakendite liigiti kogumise tagamine tekkekoha lähedal õigusaktidega

sätetatud minimaalses mahus ning taaskasutamisse suunamine.

- Paberi ja kartongi liigiti kogumise tagamine tekkekoha lähedal ning taaskasutusse suunamine.
- Aia-, pargi- ja haljastujäätmete liigiti kogumine tekkekohas ning kompostimine Põltsamaa jäätmejaama kompostiplatsil või koduaias.
- Biolagunevate jäätmete osakaalu vähendamine olmejäätmetes 20 massiprotsendini aastaks 2020.

11.3 Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine

- Ehitus- ja lammutusjäätmete taaskasutamine Kuningamäel rekreatsiooniala ehitamiseks (suusa- ja kelgumägi ning Discgolfi rada) vastavalt detailplaneeringule ja ehitusloale.
- Korduvkasutatavate ja vähem ohtlikke aineid sisaldavate materjalide kasutamise propageerimine ehitustegevuses.
- Maastikupilti kahjustava ja kasutusest väljalangenud või lagunenu põllumajandus-, tööstus- või militaarehitise lammutamise ja sellest tekkinud jäätmete käitlemise, sealhulgas taaskasutuse ja ringlusse võtu soodustamise, ja maa-ala koristamise propageerimine.
- Puidujäätmete taaskasutamise edendamine soojusenergia tootmiseks.
- Tavajäätmetest ehitus- ja lammutusjäätmete käitlemisel jäätmete taaskasutamise eelistamine jäätmete kõrvaldamisele.

Tegevused:

- Maastikupilti kahjustavate ehitiste lammutamine.
- Ehitusjäätmete käitluse kontrollimine ja ehitusjäätmete üleandmisvõimaluse korraldamine Põltsamaa jäätmejaamas ja Kuningamäel.
- Eterniidijäätmete liigiti kogumise propageerimine ning üleandmisvõimaluse korraldamine Põltsamaa jäätmejaamas.

11.4 Järelevalvesüsteemi tõhustamine

- Korraldatud jäätmeveoga mitteliitunud ning vastavat kohustust mitteomavate jäätmevaldajate järelevalve tõhusamaks muutmine.
- Koostöö tegemine Keskkonnainspektsiooni ja naaberomavalitsustega rikkumiste info vahetamiseks järelevalve efektiivsemaks muutmiseks. Jäätmevaldajate kaasamine järelevalvesse segaolmejäätmete kogumise üle järelevalve tõhustamiseks.
- Jäätmevaldajate register toimib ühistel alustel.

Tegevused:

- Järelevalvealane koostöö Keskkonnainspektsiooni ja naaberomavalitsustega.
- Jäätmeveo järelevalve jäätmetekkekohtadel toimiva jäätmevaldajate registri alusel.

12 EESMÄRKIDE REALISEERIMINE

12.1 Jäätmehoolduseeskiri

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa vallas toimub jäätmehooldus vastavalt Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa Vallavolikogu kehtestatud jäätmehoolduseeskirjale.

Jäätmehoolduseeskirjas tuleb lisaks jäätmeseaduse § 71 toodule, täpsustada:

- 1) korraldatud olmejäätmeveo veopiirkonda;
- 2) jäätmevaldaja teatud tähtjaks korraldatud jäätmeveoga liitumisest erandkorras vabastamise tingimused ja kord;
- 3) jäätmekäitlusettevõttega lepingu sõlmimise kohustuslikkus;
- 4) taaskasutatavate jäätmete kogumiskohad;
- 5) pakendijäätmete kogumiskonteinerite täpsed asukohad ja pakendijäätmete liigid;
- 6) ettevõtete jäätmehooldusega seotud kohustused.

12.2 Põltsamaa piirkonna omavalitsuste ülesanded

Omavalitsuste otsesed ülesanded piirkonna jäätmehoolduse arendamisel ning käesolevas jäätmekavas püstitatud eesmärkide saavutamisel on järgmised:

- osalevad aktiivselt MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus töös;
- rahastavad MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus jäätmehooldusalast tegevust, vastavalt käesoleva jäätmekava tegevuskavale ning MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus eelarvele;
- osalevad oma rahalise osalusega MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus poolt taotletavates jäätmehooldusalastes projektides, vastavalt käesoleva jäätmekava tegevuskavale;
- määratlevad ning viivad läbi vajalikud planeeringulised protseduurid jäätmekäitluskohtade (sh avaliku pakendikonteinerite kogumissüsteemi) rajamisel;
- kõrvaldavad ebaseaduslikult keskkonda viidud jäätmed ja likvideerivad nendest põhjustatud keskkonnareostuse;
- esitavad oma arvamuse jäätmeloa taotluse kohta pärast jäätmeloa taotluse saamist loa andjale;
- kehtestavad korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkonna, jäätmeliigid, vedamise sageduse ja aja ning jäätmeveo korra;
- vabastavad teeninduspiirkonnas korraldatud olmejäätmeveoga ühinemise kohustusest olmejäätmete valdaja põhjendatud alustel;
- määravad jäätmete kogumiskohad, kuhu tuleb korraldatud jäätmeveoga hõlmatud jäätmed nende edasise veo eesmärgil toimetada;
- kindlustavad korraldatud olmejäätmeveo tingimustes jäätmete kogumiseks ja veoks ettenähtud transpordivahendite ligipääsu vallateedel. See puudutab eelkõige talvetingimustes korrapärast lumetõrjet, ajutisi läbisõidupiiiranguid märgadel perioodidel ning üldist valla teedevõrgu seisukorda.

12.3 MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus ülesanded

Jäätmehoolduse korraldamine regionaalsel tasandil korraldatakse koostöös MTÜ Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus liikmetest kohalike omavalitsustega. Selleks delegeerivad Pajusi,

Puurmani ja Põltsamaa Vallavalitsus MTÜ-le Kesk-Eesti Jäätmehoolduskeskus järgmised jäätmeseadusest tulenevad jäätmehooldusealased ülesanded:

- omavalitsuse territooriumil optimaalse ja põhjendatud jäätmekäitlushinna kujundamine;
- olmejäätmete ja taaskasutatavate jäätmete käitlemiseks kontsessiooni läbiviimine;
- teeninduspiirkonnas olmejäätmete ja vajadusel muude jäätmete kogumise korraldamine;
- korraldatud olmejäätmeveoga hõlmatud jäätmete veopiirkondade, jäätmeliikide, vedamise sageduse ja aja ning jäätmeveo tingimuste ja korralduse välja töötamine.

Lisaks omavalitsuse poolt delegeeritud jäätmeseadusest tulenevatele omavalitsuse jäätmehooldusalastele ülesannetele, on KEJHK ülesandeks oma liikmetest omavalitsuste jäätmehooldusalaste eesmärkide saavutamiseks teostada järgmiseid tegevusi:

- koostab jäätmehoolduse arendamiseks ja investeringuteks projekte ja rahataotlusi;
- jäätmealaste andmebaaside ning registrite haldamine;
- töötab välja ja viib ellu jäätmete vähendamise ning taaskasutamise programme;
- kodumajapidamistes tekkivate ohtlike jäätmete ja elektroonikaromude kogumine kogumisringide ja kogumispunktide raames;
- korraldab ohtlike jäätmete kogumispunktide rajamist, arendamist ja haldamist;
- laiendab kogumispunktis liigiti kogutavate jäätmete vastuvõtmist;
- korraldab jäätmekäitlusalast arendus- ja selgitustööd ning teeb keskkonnateadlikkuse tõstmise alast propagandat;
- edendab ja propageerib jäätmete sorteerimist, liigiti kogumist ja taaskasutamist;
- annab välja jäätmehooldusalaseid trükiseid;
- korraldab omavalitsuste jäätmekavade ja jäätmehoolduseeskirjade koostamist ja aktualiseerimist.

LISA 1 TEGEVUSKAVA EESMÄRKIDE REALISEERIMISEKS

Nr	Tegevuse projekti nimi	Teostamise aeg	Teostaja, rahastaja	Eeldatav maksumus EUR	Kommentaar
1	ELANIKKONNA KESKKONNATEADLIKKUSE TÕSTMINE ja KOV JÄÄTMEHOOLDUSE KORRALDUS				
1.1	Jäätmehooldusalaste artiklite avaldamine	2016-2021	KOV, KIK, KEJHK	0	Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel ja elanikkonnale materjalide levitamisel.
1.2	Keskkonna ja jäätmehooldusalaste projektide läbiviimine	2016-2021	KOV, KIK, KEJHK	Maksumus selgub edaspidi	Lastelaagrite, ekskursioonide, talgute ja muude sarnaste ürituste läbiviimine projektide raames.
1.3	Jäätmekava regulaarne ülevaatamine ja täiendamine	Iga aasta	KOV, KEJHK	0	KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest
1.4	Uue jäätmehoolduseeskirja koostamine ja vastuvõtmine	2016	KEJHK, KOV	0	KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest
1.5	Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla jäätmevaldajate registri pidev täiendamine	2016-2021	KEJHK, KOV	0	KOV ja KEJHK oma eelarvelistest vahenditest
2	OHTLIKE JÄÄTMETE KOGUMINE				
2.1	Ohtlike jäätmete vastuvõtmine Pisisaare ja Puurmani keskkonnajaamas ning Põltsamaa jäätmejaamas	2016-2021	KOV, KIK, KEJHK	45 000	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
2.2	Kodumajapidamises tekkivate ohtlike jäätmete kogumisaktsioonide korraldamine	2016-2021	KOV, KIK, KEJHK	10 800	Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA Keskkonnainvesteeringute Keskus
2.3	Elektroonikajäätmete vastuvõtmine Pisisaare ja Puurmani keskkonnajaamas ja Põltsamaa	2016-2021	KOV, TVO	0	Teostavad ja rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid oma

Pajusi, Puurmani ja Põltsamaa valla ühine jäätmekava 2016-2021

	<i>jäätmejaamas</i>				<i>eelarvelistest vahenditest.</i>
3	MUUDE TAASKASUTATAVATE JÄÄTMEDE KOGUMINE				
3.1	<i>Pakendite kogumissüsteemi optimeerimine</i>	2016-2021	KOV, ETO, EPR, TVO	0	<i>Teostavad ja rahastavad tootjavastutusorganisatsioonid oma eelarvelistest vahenditest. KOV roll on olla partneriks tegevuste läbiviimisel ja võrgustiku optimaalsel planeerimisel.</i>
3.2	<i>Elanikkonna teavitamine biolagunevate jäätmete kompostimisvõimalustest eramutes</i>	2016-2021	KOV, KEJHK	0	<i>Jäätmete käitlemisega tekkivad kulutused kannavad jäätmevaldajad.</i>
3.3	<i>Avalikel haljasaladel tekkivate biolagunevate jäätmete suunamine kompostimisele</i>	2016-2021	KOV	<i>Maksumus selgub edaspidi</i>	<i>KOV oma eelarvelistest vahenditest</i>
3.4	<i>Tiheasustusaladel asuvates kortermajades biolagunevate jäätmete liigiti kogumine</i>	2018	KOV, KEJHK	<i>Maksumus selgub edaspidi</i>	<i>Kulutused kannavad jäätmevaldajad.</i>
3.5	<i>Põltsamaa jäätmejaama haldamine</i>	2016-2021	KOV	60 000	<i>KOV oma eelarvelistest vahenditest.</i>
3.6	<i>Suurjäätmete vastuvõtmise tagamine Põltsamaa jäätmejaamas</i>	2016-2021	KOV, KIK KEJHK	7 000	<i>Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA-e Keskkonnainvesteeringute Keskus, muul juhul kannavad kulud jäätmevaldajad</i>
3.7	<i>Eterniidijäätmete vastuvõtmise tagamine Põltsamaa jäätmejaamas</i>	2016-2021	KOV, KIK, KEJHK	18 000	<i>Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA-e Keskkonnainvesteeringute Keskus, muul juhul kannavad kulud jäätmevaldajad.</i>
3.8	<i>Vanapaberi, plastide, metalli, klaasijäätmete vastuvõtmise tagamine Põltsamaa jäätmejaamas</i>	2016-2021	KOV	<i>Maksumus selgub edaspidi</i>	<i>Kulutused kannavad jäätmevaldajad.</i>
4	KORRALDATUD OLMEJÄÄTMEVEDU				
4.1	<i>Segaolmejäätmete kogumiseks ja veoks</i>	2015	KEJHK,	0	<i>Teostab ja rahastab KEJHK oma eelarvelistest</i>

	<i>korraldatud olmejäätmete kontsessiooni läbi viimine</i>		<i>KOV</i>		<i>vahenditest. KOV roll on olla partneriks KEJHK-le tegevuste läbiviimisel.</i>
5	<i>PRÜGILATE JA EBASEADUSLIKE JÄÄTMELADESTUSPAIKADE SULGEMINE NING JÄRELHOOLDUS</i>				
5.1	<i>Omavalitsustes ebaseaduslike ladestuspaikade korrastamine</i>	<i>2016-2021</i>	<i>KOV</i>	<i>Maksumus selgub tööde käigus</i>	<i>Teostab ja rahastab KOV oma eelarvelistest vahenditest kui ei suudeta tuvastada prügi omanikku.</i>
6	<i>MUUD INVESTEERINGUD</i>				
6.1	<i>Põltsamaa jäätmejaama sadevee kogumise ja puhastamise süsteemi täiendamine</i>	<i>2016-2021</i>	<i>KOV</i>	<i>Maksumus selgub tööde käigus</i>	<i>Projekti rahastamisel kaetakse kulutused läbi SA-e Keskkonnainvesteeringute Keskus.</i>